

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

Un obiectiv strategic Economia de piață funcțională

Prof.univ.dr. Gheorghe ZAMAN
Membru al Academiei Române

Acordarea statutului (calificativului) de economie de piață funcțională pentru țara noastră, în cadrul cerințelor de integrare în Uniunea Europeană, reprezintă un obiectiv față de care fiecare dintre noi, dar mai ales factori de decizie ar trebui să manifeste preocupări atât în plan conceptual teoretic, cât mai ales pragmatic.

Vom încerca, în continuare, să prezentăm câteva opinii privind unele aspecte ale noțiunii de economie de piață funcțională. După cum se știe, deși nu este abordată în manualele de economie politică într-o concepție sistemică și unitară, această noțiune suscită consacrare de „criterii”, atunci când este vorba de a fi admis într-un club economic integraționist de elită sau de îmbunătățirea ratingului de țară și nu numai.

După cum rezultă din însăși sintagma sa categorială, noțiunea presupune două atribute reale pentru o economie apreciată ca fiind performantă, și anume „de piață” și „funcțională”.

Economie de piață

Criteriile după care o economie este considerată ca fiind „de piață” sunt dintre cele mai variate, comportând un grad mai mare sau mai mic de suprapunere și/sau

convergență (în cazul unei abordări procesual dinamice).

Dintre aceste criterii menționăm, în primul rând, **raportul dintre sectoarele privat, mixt și de stat**, exprimat în termeni absoluți și relativi. În condițiile în care ponderea sectorului privat în economie (determinat pe baza unor indicatori privind

Abordări teoretice; interpretări practice

populația ocupată, valoarea adăugată, activele corporale și/sau necorporale etc.) devine predominantă, la nivel macro-economic, se poate considera că s-au creat premisele pentru consolidarea unei economii de piață, știut fiind că inițiativa particulară liberă, sub multiplele sale forme de manifestare conduce la concurență, îndeosebi la eficiență și reglează, în anumite limite, echilibrul dintre cerere și ofertă.

După tipul de proprietate, țările membre ale UE cunosc o cauzistică diversă

care, în linii generale, cuprinde două categorii de țări:

a) Franța, Italia, Spania, Portugalia, Austria și altele, în care sectorul de stat deține o pondere mai mare (8 – 20%);

b) Anglia, Germania, Olanda, Belgia etc. acest sector are o greutate specifică mai scăzută (5 – 8%).

De remarcat că, în cele două categorii de țări cu economie de piață, oricum **ponderea sectorului privat este predominantă**. Stabilirea raportului privat-public într-o economie de piață reprezintă o problemă de specific național al fiecărei țări legat de particularitățile trecute și prezente ale evoluției sale economice, sociale, tehnologice, ambientale etc. Mărima raportului este variabilă în timp, sectorial și subsectorial, admițând situații, la nivel de subramuri și tipuri de activitate, în care ponderea proprietății private sau de stat să fie de sută la sută, încă de la început.

Un alt complex de criterii pe care se bazează economia de piață se referă la caracteristicile înseși ale noțiunii de piață, îndeosebi la cele calitativ structurale, gravitând în jurul preceptelor de **concurență** și al cadrului juridic instituțional menite să o reglementeze, prin stabilirea de reguli ale jocului, cât mai clare cu putință, cărora operatorii de piață trebuie să le supună. Din acest punct de vedere, distingem o serie de particularități ale concurenței, în perimetrul economiei reale și nominale, pentru piața capitalului, a muncii, a științei, a fluxurilor financiare, a bunurilor și serviciilor produse și schimbate la intern și extern etc.

Simpla existență a caracteristicilor de piață într-o economie reprezintă o **condiție necesară, dar nu și suficientă** pentru funcționarea performantă a mecanismelor acesteia.

În cazul concret al economiei României, dezvoltarea sectorului privat prin transferul de proprietate de la stat în sectorul particular (privatizare) sau crearea de noi societăți comerciale private a reprezentat o schimbare strategică de anvergură, promovată de programele de reformă, care au generat totuși, pe lângă premise favorabile dezvoltării economiei de piață, și o serie de dificultăți cauzate de chiar costurile economice și sociale ale restructurării sistemului de proprietate.

Experiența tranziției în România a arătat că economia de piață presupune pluralismul complementar al unor forme multiple de proprietate, orice contrapunere sau desconsiderare a uneia sau alteia din aceste forme având efecte contraproductive (vezi cazul proprietății de tip cooperatist sau asociativ).

(Continuare în pag. 2)

SONDAJ DE OPINIE

efectuat de
Institutul de Sociologie și Opinie Publică
al Fundației *România de Măine*

5 – 9 ianuarie 2004

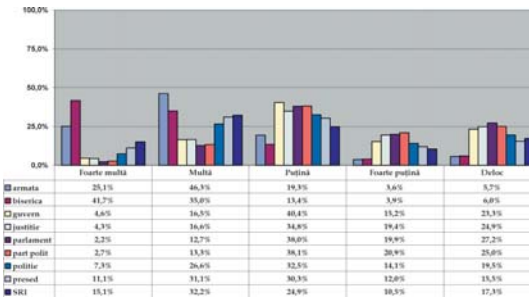
Institutul de Sociologie și Opinie Publică (ISOP), din cadrul Fundației *România de Măine*, a realizat, în perioada 5 – 9 ianuarie 2004, un sondaj de opinie.

La efectuarea sondajului au participat cercetători științifici, cadre didactice și studenți de la Facultatea de Sociologie-Psihologie.

Cercetarea s-a realizat pe un eșantion de 1515 subiecți, marja de eroare fiind de $\pm 3\%$.

Prezentăm, în acest număr al revistei, rezultatele obținute la cele mai semnificative întrebări din chestionarul sondajului.

Paginile 5 și 8

O investigație sociologică realizată cu mijloace universitare și rigoare științifică

Prof.univ.dr. Nicolae RADU

Director științific al Institutului de Sociologie și Opinie Publică
al Fundației *România de Măine*,
Lector univ.dr. Cristian POMOHACI

Omul mediu al sondajului este **moderat interesat** de viața politică a țării (43% mult și foarte mult, 57% puțin, foarte puțin, deloc sau nici nu își pun probleme politice) – **întrebarea nr.1**

Sursa lui de informare majoră este televiziunea (71,4%), dar această informare rămâne **de sus în jos** (televiziunea informează în acest fel), **sursa orizontală**, adică dinspre „ceilați oameni”, rămâne nesemnificativă (3,6%) – **întrebarea nr.2**. Dominarea sursei verticale de informare, la un asemenea nivel, exprimă **intenția autoritar-paternalistă a politicului**. Dar „bombardamentul vertical” cu informații **a ajuns la limită**, de vreme ce nu a convins nici jumătate din populație că politica este un lucru important (a se compara procentele de la întrebările 1 și 2). **O anumită ruptură între propagandă și interesul politic real este de luat în considerare**.

Viitorul președinte al țării, oricare ar fi el, nu va avea forța carismatică a actualului președinte, care, chiar în condițiile în care a declarat (în repetate rânduri și convingător) că nu mai candidează, continuă să fie preferat. Subiecții întreabă „de ce nu este pe listă”, mai mult, cel puțin în parte, primii 2 clasați pentru viitoarele prezidențiale sunt percepuți ca oameni care au lucrat cu dl. Iliescu (acest argument ne ia prin surprindere), deși opțiunile politice ale acestora sunt complet diferite. Pe primele două locuri fiind dl. A. Năstase (cu 25,9%) și T. Stoiljan (cu 20,6%) este firesc să

presupunem că acestea sunt personalitățile proeminente ale viitoarelor alegeri prezidențiale, diferențele dintre ele rămân însă modeste – **întrebarea nr. 3**. O anume migrare spre stânga graficului a electoratului este posibilă, deoarece diferența doctrinară dintre partide este puțin sau deloc percepută de electorat.

Viitorul parlament apare în sondaj ca fiind unul de **strânsură**, unitatea lui va fi dată de **alianțe și de orientarea politică identică a multor parlamentari, dincolo de apartenența lor la un partid sau altul – nucleul dur postdecembrist**. Oricum,

Adnotări la Sondajul ISOP

electoratul dorește încă un parlament divizat, mai ușor de constrâns la comportamente politice responsabile – **întrebarea nr. 4**.

Votul uninominal este preferat (62,4%) – **întrebarea nr.5**, iar faptul acesta exprimă **trecerea încrederei de la partid la omul care reprezintă partidul**, ceea ce înseamnă că electoratul a luat-o înaintea politicului în această privință.

Studenți în examene

Anul al III-lea, Facultatea de Marketing și Comerț Exterior

Pentru al treilea an consecutiv, Universitatea Spiru Haret acordă burse tuturor studenților cu media generală între 9 și 10

Fundația *România de Măine* a dobândit un binemeritat prestigiu prin propensiunea ei pentru valoare, pentru calitate, pentru stimularea competenței tinerei generații, în interes național. Astfel se explică faptul că Universitatea *Spiru Haret*, care-și desfășoară activitatea în cadrul Fundației *România de Măine*, este instituția de învățământ superior particular cu cea mai largă deschidere și receptivitate față de tineretul studios. Cultivarea valorilor tinere, din toate mediile sociale, găsește aici un climat întru totul favorabil inclusiv prin faptul că Universitatea *Spiru Haret* este nu numai cea mai mare instituție particulară de învățământ superior din România, ci și *singura*, din întreaga țară, care acordă burse studenților într-un număr *nelimitat* de alt criteriu în afară celui al pregătirii de calitate. Practic, toți studenții care în anul universitar precedent au obținut media minimă 9 (nouă) primesc burse. Emulația universitară, spiritul de competiție, autoexigența beneficiază aici de stimuli noi și dobândesc calitatea unor factori esențiali pentru pregătirea viitorilor specialiști în cultul muncii, al creației, al rigorii și rectitudinii morale, în spiritul iubirii de țară.

Pentru al treilea an consecutiv, în etapa actuală are loc desemnarea bursierilor Universității *Spiru Haret* pentru anul 2003-2004. „Bursele de calitate” sau „de merit”, cum le numesc studenții, sunt de două feluri: **bursele categoria A** sunt atribuite studenților cu media generală de la 9,50 în sus; **bursele categoria B** sunt atribuite studenților cu media generală între 9 și 9,50. Cu prilejul acestor nominalizări, efectuate într-un cadru festiv, „laureații” primesc *diplome de merit* și felicitările celor de față, între care personalități din conducerea Fundației *România de Măine*, prorectori ai Universității *Spiru Haret*, decani, prodecani, șefi de catedră și numeroși studenți aspiranți la asemenea burse de merit. Inițiativa Fundației *România de Măine* de a acorda burse *tuturor* studenților care se disting la învățătură este unanim elogiată și apreciată drept stimulente esențial al pregătirii de calitate în Universitatea *Spiru Haret*.

Pagina 8

Economia de piață funcțională

(Continuare din pag. 1)

Economie de piață funcțională

Determinarea principiilor și criteriilor după care o economie este funcțională sau nefuncțională, după părerea mea, reprezintă un domeniu pe cât de complex în planul teoretic al confruntărilor, pe atât de dificil, în cel al evaluărilor pragmatice.

Dacă vorbim despre economie de piață funcțională, putem avea în vedere și cazul opus al unei economii care nu este de piață și nu este funcțională. Istoria ne oferă multe exemple în această privință. O economie totalitară, de exemplu, s-a dovedit a fi neviabilă pe termen mediu și lung, indiferent de apariția acesteia în sclavagism, feudalism, socialism sau capitalism.

În general, când vorbim despre o economie de piață funcțională avem în vedere o economie care merge, evoluează „bine” și nu una care, în limbaj uzual, mai puțin riguros științific, are rezultate slabe, subperformante. Pe de altă parte, pot fi cazuri de economie de piață, în accepțiunea anterior prezentată, care **nu sunt funcționale** pe perioade mai mari sau mai mici de timp. Este vorba de situațiile **de criză** și **recesiune** de care nu au fost și nu sunt scutite nici economiile de piață din țările dezvoltate.

În cazul unei economii funcționale problema fundamentală este cea a determinării **criteriilor de funcționalitate** și, mai important, a diferitelor grade de funcționalitate, știut fiind că o economie de piață poate funcționa **mai bine, mai puțin bine**. Pe de altă parte, se spune că o economie funcționează prost ceea ce, probabil, nu echivalează cu nonfuncționalitatea sau blocajul acesteia.

Sistemele de indicatori statici și dinamici, de volum și structură, prin intermediul cărora să se poată stabili **starea și gradul de funcționalitate** a unei economii reprezintă practic instrumentul de bază pentru analiza calității proceselor de creștere, implicând noțiunile de **eficiență** și **optimalitate**. În general, se consideră că o economie este funcțională, dacă permite realizarea de activități **eficiente, profitabile**. Concret, aceasta semnifică un volum mai mare al rezultatelor obținute, comparativ cu cel al resurselor consumate. **Trecerea de la eficiență la optimalitate** în funcționarea unei economii de piață presupune înscrierea procesului de dezvoltare pe traiectoria cea mai bună (eficientă), în raport de unul sau mai multe criterii.

În funcție de domeniul analizat, principii general al eficienței, ca element definitoriu pentru funcționalitatea pieței concurențiale în România, trebuie să coroboreze complementar, în structuri și orizonturi de timp diferite, **eficiența economică și justiția socială cu eficiența tehnologică și de mediu**, în cadrul asigurării procesului de dezvoltare umană durabilă.

O dinamică relativ superioară a indicatorilor de eficiență în România, față de țările dezvoltate, va reprezenta garanția sigură a reducerii decalajelor care ne despart de aceste țări.

Țările în tranziție se află în stadiul incipient de funcționare a mecanismelor pieței, dacă avem în vedere experiența seculară a funcționării economiilor capitaliste. De aceea cred că, în cazul acestor economii, criteriile după care se evaluează caracterul funcționalității lor,

fără a ieși dintr-un perimetru comun, cu caracter general, trebuie analizate pe baza unor indicatori care să ne indice mai ales **tendențele eficienței și profitabilității** și nu nivelul absolut al acestora care, în prezent, este cu mult mai redus decât în țările dezvoltate și pentru care nu se întrevăd decât reduceri de decalaje pe un orizont de timp mediu – lung (10 – 15 ani).

Problema ajungerii din urmă (ratrapage sau catching-up) a țărilor dezvoltate de către țările în tranziție din Europa, la principalii indicatori economico-sociali într-un timp istoric real nu trebuie absolutizată și transformată într-un obstacol insurmontabil în calea aderării acestora la Uniunea Europeană. Dacă s-ar proceda astfel, ar însemna amânarea *sine die* a aderării. Dimensiunea politică a extinderii UE, atât pentru țări care au aderat până acum, cât și pentru cele care urmează să adere, a avut un rol determinant, inclusiv în ceea ce

Abordări teoretice; interpretări practice

privește ameliorarea mecanismelor de funcționare a economiei.

Gradul de funcționalitate a unei economii într-o țară candidată la integrarea în UE trebuie determinat în funcție de **cursul pozitiv al reformelor și schimbărilor**, având ca rezultată finală evoluții favorabile, pe termen mediu și scurt, în direcțiile următoare:

a) creșterea medie anuală a **PIB într-un ritm superior nivelului mediu** înregistrat în țările membre ale UE, ca premisă a reducerii decalajelor;

b) țintirea unui **trend descendent al ratei inflației**, până la atingerea mărimum de o singură cifră;

c) menținerea **ratei șomajului la dimensiuni rezonabile**, în jurul nivelului „ratei naturale” a șomajului în țările membre ale UE;

d) **menținerea deficitului balanței comerciale și al celei de plăți externe**, pe termen mediu și lung, la dimensiuni care să permită, pe de o parte, susținerea dezvoltării durabile și, pe de alta, să evite intrarea în încetare de plăți pe un orizont de timp rezonabil, precum și o dimensiune împovăraătoare (periculoasă) serviciului datoriei publice externe;

e) **reducerea volumului arieratelor** și a altor forme de blocaje economico-financiare;

f) **preluarea și implementarea acquis-ului comunitar**, a normelor și regulilor europene ale concurenței și funcționarea, în cadrul Consiliului Concurenței, a unui sistem compatibil cu cel comunitar în ceea ce privește acordarea și verificarea ajutoarelor de stat, astfel ca întreprinderile fără perspective de reducere să nu mai poată fi beneficiare ale ajutoarelor de stat.

Acquis-ul comunitar constituie un factor esențial al consolidării economiei de piață funcționale. Cu toate acestea, el nu trebuie

interpretat ca o schemă rigidă, imuabilă. Condițiile în schimbare rapidă care caracterizează lumea contemporană, precum și diversitatea acesteia impun adaptări continue la noi situații, precum și modificări frecvente de standarde, principii și criterii.

Alături pentru țara noastră, cât și pentru alte țări candidate, preluarea și implementarea **acquis-ului comunitar** reprezintă **un proces îndelungat**, care se continuă și după ce țările candidate devin membre ale UE. Pe de altă parte, acest proces este foarte costisitor. Cu titlu de exemplu, menționăm că integrarea în UE a României, din punctul de vedere al mediului, va costa circa 30 – 40 miliarde euro și că perioadele de tranziție solicitate se întind până în anul 2022. Principalii contribuabili la protecția mediului, în această perioadă, vor fi: bugetul de stat (5,74 mild.euro), fondurile comunitare (8,16 mild.euro), agenții economici (10,55 mild.euro), alte surse (4,65 mild.euro).

Apare evident că **acquis-ul comunitar** nu va trebui și nu poate să fie o piedică în acordarea statutului de piață funcțională și în procesul de aderare a României la UE, atâta vreme cât în anul 2004 se va face un efort deosebit pentru a încheia negocierea tuturor capitolelor acestuia, ceea ce reprezintă tocmai un angajament ferm și ireversibil al țării noastre pentru mai buna funcționare a mecanismelor economico-financiare, în conformitate cu regulile comunitare.

Ca urmare a profundelor transformări și reforme economico-sociale realizate până în prezent, în pofida tuturor neajunsurilor și erorilor decizionale care s-au manifestat pe parcursul tranziției, ca și a unor abordări rigide și/sau subiective, în ceea ce privește acordarea statutului de economie de piață funcțională pentru România, considerăm că mecanismele pieței concurențiale în țara noastră se bazează pe un cadru instituțional conceput în mod compatibil cu cel din UE și că funcționarea acestor mecanisme a început să dea rezultate concretizate într-o serie de indicatori economico-sociali cu evoluție pozitivă.

Nu putem ignora sau nega din necunoaștere sau rea credință pașii importanți și relevanți pe care economia României i-a făcut în materie de piață funcțională, după cum nu putem neglija eforturile foarte mari pe care urmează să le facem în continuare pentru a asigura performanțe mai bune funcționalității economiei de piață în țara noastră.

Suntem conștienți de eforturile ce urmează a fi depuse în continuare; este necesar să le conjugăm eficient cu sprijinul din partea UE.

În încheierea celor câteva aspecte prezentate, consider că termenul de **economie de piață funcțională** necesită în continuare o serie de precizări, aprofundări și nuanțări în privința definirii și a mecanismelor operaționalizării, astfel încât să putem opune rigoare și acuratețe oricărei interpretări subiective și, mai ales, tendențioase a rezultatelor și realizărilor României, prezente și viitoare, pe această cale dificilă a creării și consolidării unor mecanisme de piață viabile și eficiente, bazate pe parteneriatul public-privat, pe liberă inițiativă, democrație și încurajarea bunei guvernări, în condițiile unui intens proces de globalizare a piețelor și creștere a interdependențelor între economiile naționale.

COLOCVII

La Facultatea de Sociologie – Psihologie

•Puncte de vedere •Puncte de vedere •Puncte de vedere •Puncte de vedere

Astăzi tabloul general al evoluției sociologiei ca știință oferă „materialul...” sau „baza de date” necesară pentru a identifica, dincolo de marea varietate a demersurilor, abordărilor și orientărilor sociologice, în diferite etape și contexte istorice, două linii principale de dezvoltare a sociologiei ca știință.

Macrosociologie și macrosociologie

Primei i se subsumează toate teoriile și școlile, sistemele sociologice care și-au stabilit ca obiectiv al cercetării societățile și culturile globale, organizațiile și instituțiile sociale. A doua este perspectiva macrosociologică care accentuează asupra studiului acțiunilor și interacțiunilor dintre indivizi din perspectivă preponderent psihologică. Este clar, însă, că între aceste două linii de evoluție, demarcația nu este totală și rigidă, întrucât nu există teorii macrosociologice care să nu se întemeieze, cel puțin implicit, pe presupuziții și pe elemente psihologice, după cum nu există teorii macrosociologice care să nu ia în considerare, în construcțiile lor explicative sau interpretative, parametri sociali care depășesc orizonturile psihologice propriu-zise.

Dincolo de toate aceste încercări de ordonare, sistematizare și clasificare a marelui număr de variante teoretice, metodologice, logice sau epistemologice prezente în câmpul general al sociologiei, de bogăția de abordări, curente etc. sociologice, riscul ca cititorul să trăiască un sentiment de descurajare și de frustrare în fața unui asemenea tablou nu poate fi pe deplin înlăturat. Ceea ce este în mare măsură explicabil, dacă ținem seama de caracterul „efectiv proteiform, fragmentat și polemic” al „corpusului” total al sociologiei. Această situație s-a perpetuat pe întreg parcursul dezvoltării sociologiei și ea a fost nu numai semnalată de unii observatori ai fenomenului, dar și analizată de unii istorici ai sociologiei.

Astfel, Henri Poicaré, reputatul matematician francez, s-a referit cu un preile la faptul că, o perioadă de aproape un secol, sociologia nu a reușit să producă generalizări teoretice semnificative, în măsură să se constituie în elemente ale unei teorii sociologice propriu-zise; acest fapt este explicabil dacă avem în vedere că

sociologia este știința cu cele mai multe metode și cu cele mai puține rezultate.

Iar Pitirim Sorokin, în concluzia lucrării sale consacrată teoriilor sociologice contemporane, aprecia că domeniul sociologiei, divizat în multiple domenii de investigație conținând teorii, metodologii și practici diverse, „crește” într-un mod „anarhic”, semănând mai mult cu o „pădure națională semisălbatică, decât cu o grădinișă planificată”, o disciplină științifică bogată în „flori sterile” și „buruieni” care se pierd în dezbateri și discursuri despre ce este și ce nu ar trebui să fie societatea, cultura, progresul social, sociologia etc., ceea ce face ca ea să fie percepută mai mult ca un „muzeu al teoriilor științifice patologice” (potrivit profesorului Petrajitzsky).

sa *Ilandbook of Sociology*, Neil Șmelsner sublinia: „Probabilitatea ca temeiul de sociologie să desemneze un domeniu identificabil este slabă. Apartenența la disciplină, în general, tinde să se reducă”. Iar Ralph Turney referindu-se, de asemenea, la procesele de fragmentare excesivă și de dispersie a investigațiilor sociologice contemporane, caracteriza evoluția acesteia astfel: „Sociologia a parcurs un ciclu, formulând mai întâi teorii lipsite de orice bază empirică, apoi angajându-se pe calea unui empirism lipsit de orice perspectivă teoretică și, în final, dând prioritate cercărilor susceptibile, să contribuie la formularea marilor teorii”.

VIITORUL SOCIOLOGIEI — SOCIOLOGIA VIITORULUI

Prof.univ.dr. Ștefan COSTEA

Unitate și diversitate în sociologie

Cum poate fi calificată o asemenea situație? Este bună? Este rea? În ce relație se mai află unitatea și diversitatea în structura interioară a sociologiei ca știință, în condițiile în care astăzi asistăm la un proces continuu de fragmentare a sociologiei de „ramură” sau „sectoriale” (peste 50, potrivit structurii comitetelor internaționale de cercetare ale Asociației Internaționale de Sociologie). Ceea ce se impune a fi reținut este faptul că această fragmentare se realizează în toate direcțiile și cuprinde aproape toate sectoarele de activitate socială. În consecință, astăzi, pe lângă vechea sociologie generală, au apărut și se practică sociologia istorică, economică, politică, juridică, industrială, rurală, a religiei, științei, culturii etc. și sociologii ale familiei, educației, organizațiilor, medicinei, comunicațiilor, loisirului, tineretului, populației de vârstă a treia, criminalității etc. În aceste condiții, în introducere la lucrarea

Stadiul actual de dezvoltare al sociologiei

Dacă aceasta este configurația actuală a sociologiei ca știință, două mari semne de întrebare apar:

- dacă în prezent, un „corpus general” al teoriei sociologiei n-a fost deplin validat și nici larg acceptat, care este de fapt stadiul de dezvoltare al sociologiei ca știință „generalizatoare” a cercetărilor consacrate studiului și a fenomenelor sociale? și

- spre ce orizonturi, ce perspective și cu ce șanse de succes se vor îndrepta tentativele și eforturile de stimulare a reflecției și a investigației concrete, în vederea unor noi dezvoltări în câmpul teoretic al sociologiei?

În formularea unui răspuns decent la prima problemă, noi considerăm că dincolo de neîmplinirea și de limitele reale ale cunoașterii sociale înregistrate în evoluția de până acum a sociologiei, trebuie avut în vedere și pus în evidență și ceea ce a „produs” această știință, dacă în „producția” sa pot fi identificate „realizări” și, eventual, o anumită cumulativitate și progres, atât în

planul teoriei sociologice, al metodologiei, metodelor și tehnicilor de cercetare, cât și al relațiilor sale cu acțiunea și practica socială, în general.

Sub acest aspect, o analiză atentă a situației va putea demonstra că, până astăzi, prin expansiunea aprofundării și diferențierii, sociologia, totuși, a progresat și a „crescut” ca disciplină științifică, realitate care poate fi pusă în evidență printr-un set suficient de consistent de indicatori obiectivi de evaluare.

În primul rând, ea a progresat intelectual, fiind mai bogată în percepția complexității relațiilor și a vieții sociale a oamenilor, pe baza creșterii capabilității ei de a include în observațiile și investigațiile pe care le realizează situațiile, experiențele și trăirile actuale, individuale și colective,

metodelor și tehnicilor de investigație, cât și în practica cercetării descriptive, directe, a relațiilor și proceselor sociale, în asigurarea continuității și consolidarea surselor de inspirație, ca și a caracterului colectiv al investigațiilor sociologice.

Avansuri concretizate în acumularea unui imens volum de date și fapte concrete, care pot constitui o bună bază pentru stimularea procesului de sistematizare și de articulare teoretică a acestora în concepte și scheme de clasificare, cum sunt cele de structură socială, instituție socială, status, rol, funcție, grup primar, grup secundar, clasă socială, comunitate, asociație, mobilitate, birocrație etc., care sunt utilizate în mod frecvent ca mijloace de organizare a „gândirii” sociologice, de cercetare și de comunicare a rezultatelor cercetării și care favorizează progresul procesului de teoretizare și de construcție a unor generalizări mai largi, bazate pe corelațiile empirice stabilite, care vor putea fi testate și validate de viitoarele cercetări.

La acestea trebuie adăugată și creșterea relevantei și acceptării publice a sociologiei, astăzi, sociologia fiind promovată atât în învățământ, în sistemele de cercetare științifică, cât și în viața și activitatea socială, politică, în lumea afacerilor care a încurajat dezvoltarea sociologiei din nevoi și interese specifice, ceea ce a făcut ca aceasta să dobândească o proeminență instituțională și, uneori, chiar o prosperitate financiară și materială. Toate acestea, ca urmare a faptului că, pe lângă statutul său de sursă a „criticismului” social, sociologia oferă o cunoaștere mai sistematică atât a experienței trăirii unei vieți sociale mai „largi”, în orizonturi mai cuprinzătoare, cât și a manifestării vieții sociale „curente” a oamenilor, ajutându-i să înțeleagă mai profund sensul afinității și traiului lor comun și al experienței sociale și umane actuale. Ea răspunde din ce în ce mai satisfăcător necesității oamenilor de „contemporaneitate”, participând la cultivarea și dezvoltarea sensibilității morale, culturale și spirituale, la menținerea spiritelor noastre deschise față de prezent, conferindu-i acestuia semnificații tot mai bogate, mai raționale și mai dezirabile și „ascuțind” percepția realității sociale, ca fundament al unor experiențe sociale.

(Continuare în numărul viitor)

•Permanențe românești •Permanențe românești •Permanențe românești

Mihail Kogălniceanu

— personalitate dominantă într-un moment crucial al istoriei noastre

Valeriu RÂPEANU

Așa cum mărturisește doamna Georgeta Filitti, după 14 ani (citiți bine paisprezece ani!) de întrerupere a fost reluată seria volumelor de oratorie din **Operele** lui Mihail Kogălniceanu. Ediția inaugurată și continuată, ca o ediție de anvergură și ținută academică, a beneficiat de aportul unor oameni de știință, precum Dan Simonescu, Al. Zub, Dan Berindei, Vladimir Diclescu, iar, din 1977 până în 1989, doamna Georgeta Penelea-Filitti a îngrijit apariția a 7 volume din **Oratoria** celui care a fost una din acele personalități dominante ale secolului al XIX-lea, pionier și ctitor, om de carte și om de acțiune, istoric și om politic, creator pe multiple tărâmurî. De numele său se leagă momente cruciale ale istoriei noastre, și anume acele momente care au contribuit hotărâtor la formarea României moderne. Personalitate fascinantă, personalitate care de tânăr a stat pe baricadele luptei, cum poate să fie socotit cuvântul de deschidere a cursului de istorie națională la Academia Mihăileană în ziua de 24 noiembrie 1843. Mihail Kogălniceanu avea atunci 26 de ani. Și, când se împlinea un secol de la rostita acestui **Cuvânt**, Gheorghe I. Brătianu îl definea drept o piatră de hotar în evoluția istoriografiei și — după părerea noastră — este mai mult încă, este în același timp o sinteză a tuturor preocupărilor în legătură cu știința noastră istorică, așa cum s-a dezvoltat în curs de un secol, iar cele enunțate acum o sută de ani-au ajuns încă la desăvârșita lor împlinire. Este, totodată, și un program de cercetare și metodă; el ne arată în ce direcțiuni trebuie să căutăm izvoarele istoriei românești, pe ce anume laturi trebuie dezvoltată cercetarea.

Și, în sfârșit, este și o definire, o definire de înțeles și de spațiu, pe care aici o găsim cât mai cuprinzătoare și cât mai actuală. Nu avem nimic de adăugat la formularea lor, desigur, în ce privește spațiul, pentru că timpul este însăși materia istoriei.

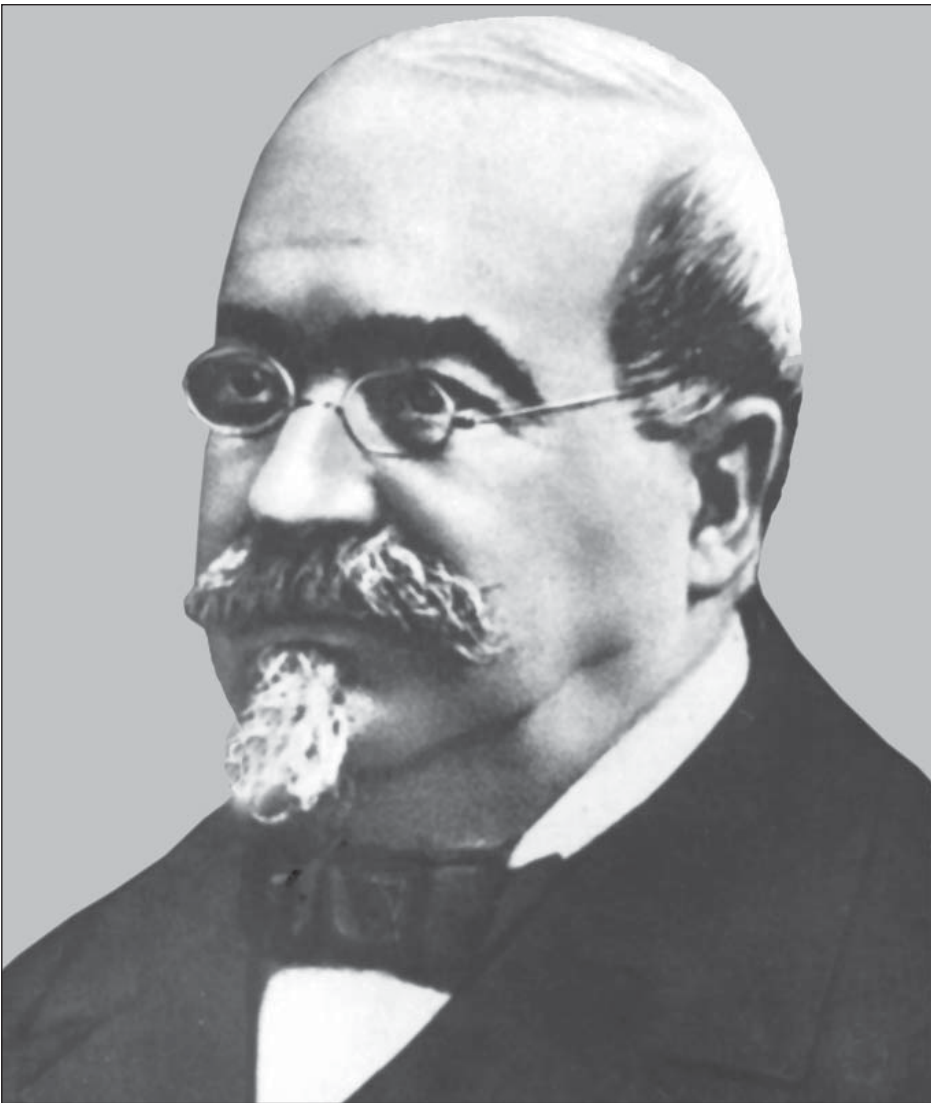
De atunci, din 1843, când Mihail Kogălniceanu rostește acest discurs crucial în istoria României, și până la prima pagină a oratoriei sale din volumul recent apărut, trecuseră 44 de ani. Ani care transformaseră România, cele mai multe din actele hotărâtoare legându-se de numele, de fapta, de cuvântul său hotărât și răspicat, totdeauna în ofensivă, aflând formule de o expresivitate ieșită din comun, strălucitoare și dense, de o franchețe sesizată, fără nici cea mai mică notă de vulgaritate, care au rămas în istoria oratoriei românești ca adevărate modele. În cei patruzeci și mai bine de ani, câți trecuseră de la prima sa

manifestare publică, care au fost ani de lupte, de încordare, de lipsă de odihnă, scăzuse — oare — forța oratorului Mihail Kogălniceanu? Avea șaizece și nouă de ani, și totuși cuvântul său în Parlament nu trecea neobservat, nu lăsa indiferenți pe cei împotriva cărora se îndrepta sau care se simțeau vizați de cel aflat totdeauna în ofensivă. În succintul și densul studiu introductiv, doamna Georgeta Filitti definește arta oratorică a lui Mihail Kogălniceanu cu multă justețe: „Critică și retrospecție”, în aceste cuvinte s-ar putea rezuma prezența în Parlament a lui Kogălniceanu, „bătrânul periculos”, cum îl numea un „porumbel” colectivist, „omul în agonie”, după foaia „Steaua României” din ianuarie 1878.

Cunoașterea perfectă a subiectului, argumentarea fără cusur, replica scânteietoare și mereu promptă contrazic categoric pe acești detractori.

Ceea ce impresionează acum, când citim aceste discursuri de la data cărora a trecut mai bine de un secol, este consecvența fundamentală a lui Mihail Kogălniceanu. „Omul de la 2 mai”, cum îi plăcea să-și spună, rămăsese nu numai prietenul țărănilor pentru care, alături de Alexandru Ioan Cuza, a realizat, la capătul unei lupte acerbe, prima reformă agrară. De aceea, când în 1888 se supune spre aprobare „proiectul de lege” prin care Ministerul de Interne primea un credit pentru „întreținerea și transportarea armatei care a restituit liniștea”, Mihail Kogălniceanu ține un strălucit discurs în care pune întrebarea crucială: „s-au vorbit foarte multe, dar până acum nu s-a vorbit deloc de a se cerceta cari sunt cauzele acestei răscoale.” Observa că pentru judecarea țăranilor răsculați „mai toți jurații au fost luați dintre arendași și dintre proprietari.” Faptul că „armata și-a făcut datoria” nu era pentru Mihail Kogălniceanu un fapt de natură să fie primit fără o cercetare amănunțită dacă nu cumva se puteau căpața „epoete (de general — n.n.) prin atrocitățile comise pe câmpiile lăloimiei și Argeșului”. Și, în acest sens, a cerut anchetă parlamentară, adăugând faptul că: „de 25 de ani am cerut Camerei anchetă parlamentară pentru ca să se cerceteze abuzurile cari se fac contra țăranilor și am fost refuzat.” Vrusese să vadă „ce datorii au țăranii către proprietari, către arendași, către cârciumari și către țăranii îmbrăcați în postav mai luminați dintre dâșii.” Dar, „peste câteva zile”, este „silit” să se „retragă din Minister și lucrarea mea s-a primit ca o lucrare socialistă, s-a dat contra ordine și a rămas lucrul baltă.”

Mihail Kogălniceanu are curajul să arate care au fost cauzele răscoalelor, acuzând nu pe țăranii răsculați împotriva cărora se

trimisese armata, ci statul care nu intervine „acolo unde va vedea niște învoielii făcute între săteni și arendași, învoielii imposibile, ruinătoare, învoielii care duc la desperare, la răscoală chiar?”. Era convins „că, în cea mai mare parte, răscoala ce a avut loc în vara trecută, urgia aceea sângeroasă, a fost provocată prin acele învoielii asupritoare.” Urmând această realitate, oratorul cerea ca statul „să se constituie parte civilă și să facă cu toți acei arendași și proprietari, care, prin purtările lor barbare, prin învoielile lor asupritoare și neumane au adus și țăranii la desperare și la revoltă, să fie obligați să restituie statului cheltuielile făcute cu ocaziunea potolirii revoltei.” Citind aceste discursuri, avem imaginea unui Kogălniceanu care n-a acționat în conformitate cu o conjunctură, ci a avut o linie de conduită democratică, caracterizată printr-o adeziune funciară la cauza țărănească pe care n-a încetat să o opere cu patetism și luciditate. A fost un modern care, în fața unor Camere, nu o dată, ruginite în mentalități, dorind o menținere a stărilor de fapt, a pledat pentru încurajarea industriei naționale într-o epocă în care aceasta se zbătea cu greutatea provenite, în primul rând, din consumul extrem de redus al populației de la noi. Dar Mihail Kogălniceanu lega necesitatea încurajării industriei de situația clasei țărănești: „Noi, din contră, avem trebuință de a crea industrii în țară la noi, ca cu aceasta să venim în ajutorul acelei populații rurale care, în timp de iarnă, șade patru, cinci luni, fără să câștige ceva. Fabrica de la Sascut face imbogățirea a cinci-șase state dimprejur și duceți-vă, domniile voastre, la Chitila, și vedeți, astăzi, dacă populațiunea nu se află foarte strâmtorată de când s-a închis acea fabrică.”

Omul politic, oratorul Mihail Kogălniceanu are, în evoluția ideilor politice românești, un rol proeminent: el este continuatorul spiritului pașoptist și unionist în viața publică a României. Pentru că lupta pe care a dus-o, alături de Alexandru Ioan Cuza, o luptă împotriva unei oligarhii puternice și solidare, care nu voia, cu nici un preț, să cedeze cât de puțin din imensele privilegii, a fost, în primul rând, o luptă pentru clasa țărănească.

Bineînțeles, în timpul unei scurte Domnii —de doar șapte ani — timp în care a trebuit realizată unirea reală pe plan guvernamental, administrativ, juridic, Alexandru Ioan Cuza, o luptă împotriva unei oligarhii puternice și solidare, care nu voia, cu nici un preț, să cedeze cât de puțin din imensele privilegii, a fost, în primul rând, o luptă pentru clasa țărănească. Bineînțeles, în timpul unei scurte Domnii —de doar șapte ani — timp în care a trebuit realizată unirea reală pe plan guvernamental, administrativ, juridic, Alexandru Ioan Cuza, o luptă împotriva unei oligarhii puternice și solidare, care nu voia, cu nici un preț, să cedeze cât de puțin din imensele privilegii, a fost, în primul rând, o luptă pentru clasa țărănească.

Între Alexandru Ioan Cuza și Mihail Kogălniceanu se crease nu numai o prietenie politică, un acord temporar legat de perioadele faste ale guvernării. A fost mai mult decât atât: o afinitate structurală pornind de la aceleași vederi asupra societății românești. De aceea celebrele fraze din discursurile lui Mihail Kogălniceanu, care se referă la Alexandru

Ioan Cuza nu sunt numai expresii ale unei arte oratorice esențializată, ci o credință pe care n-a încetat să o mărturisească în mod firesc, fără nici o disimulare. Trecuseră douăzeci și doi de ani de la actul de trădare națională care a fost detronarea lui Alexandru Ioan Cuza și în ședința Camerei din 20 februarie 1888, la dezbaterea privitoare la validarea mandatului de deputat al fiului adoptiv al celui ce fusese Domnul Principatelor Unite, Mihail Kogălniceanu rostește un discurs în care spune: „Astfel, nimeni, cred, nu poate să voiască rău țăranilor pentru această manifestare de recunoștință către acela care, cu sfărâmarea tronului său, a dat pământ țăranilor. Oricine trăiește la țară știe că numele lui Cuza Vodă e o legendă printre populațiunea țărănească. Nu trebuie dar să ne mirăm dacă fiul lui Cuza a găsit alegători favorabili candidaturi sale între țăranii mehedinenți, țărani care de la 1866 până astăzi pururea au iubit acest nume, pururea au fost recunoscători, nu numai către memoria Domnului Cuza, dar și chiar către acei care au servit acest Domn.” Nu putem cita integral acest discurs în care Mihail Kogălniceanu arată că Alexandru Ioan Cuza n-a urmat nici un model din afară atunci când a înfăptuit, la capătul unor lupte și opoziții dârze, reforma agrară: „În intențiunea lui Vodă Cuza n-a fost nimic străin, n-a fost nici o copie, nici o lingșuire, a aplicat ca domnitor o reformă cerută de țara întreagă și care a fost studiată de distinse capete, prin lucrările și prin sfaturile tuturor oamenilor care se ocupaseră cu această chestiune.”

Ceea ce pentru prima dată se afirmă în acest discurs e faptul că Alexandru Ioan Cuza a trecut din istorie în „legendă”. Am adăuga faptul esențial că Domnul Unirii este ultimul personaj al istoriei naționale care a intrat în mitologia poporului nostru, a devenit o componentă a folclorului românesc.

Acest ultim volum apărut din discursurile lui Mihail Kogălniceanu se citește nu numai ca o succesiune de file ale istoriei de la sfârșitul secolului al XIX-lea, ci pentru a înțelege câteva din dimensiunile negative ale vieții politice românești. Pe care el le-a combătut cu ardoare, cu argumente care le fac mereu actuale. Există o idee celebră în discursul ținut de Mihail Kogălniceanu în ședințele din 4, 5, 6 iunie 1889, pe marginea bugetului Ministerului Cultelor și instrucțiunii publice. Ar trebui astăzi studiată de aleșii noștri, care ar putea să mediteze la adevărurile esențiale, permanente, spuse răspicat în acest Discurs în care Mihail Kogălniceanu combătea reducerile preconizate pe tărâmul culturii și al învățământului: „Domnii mei, Ungaria cheltuiește în tot anul pentru Academia sa 200.000 florini, adică peste 400.000 lei; iar în alte state se cheltuiesc milioane.

Noi mai înainte de toate, avem misiunea de a aduna documente pentru istoria țării. O națiune care nu are istorie, nu are trecut nici viitor”. Arătând că până în acel moment istoria noastră „nu-și găsește izvorul decât în cărțile străine, scrise mai ales de poloni și de unguri cu care părinții noștri au fost în lupte sângeroase secole întregi”, subliniază faptul că „cea mai mare parte din documentele ce le-au putut aduna până

acum nu sunt căpătate decât prin daruri”, Mihail Kogălniceanu face un bilanț al activității de strângere a documentelor pe acest tărâm, comparând entuziasmul generației sale care a ridicat instituții de cultură cu nepăsarea tinerei generații de politicieni care reduceau substanțial capitolul bugetar destinat cercetării arhivelor din țară și din străinătate.

Și încheie acest capitol al amplitudii său discurs spunând: „A pune țara în pozițiunea să aibă o istorie și corpurî savante pe care Europa să le pună alături cu ale sale, e a face act de bun patriot și numai cuvântul de risipitor nu-l va merita nici guvernul, nici Camera care va face o asemenea prodigalitate.”

Deși tratează o multitudine de aspecte al vieții noastre sociale și politice, două sunt structurile pe care le urmărește Mihail Kogălniceanu în discursurile sale: problema țărănească și cea a culturii. Ambele văzute în totalitatea lor și mă refer anume la cea din urmă. În 1887 de pildă cerea ca Parlamentul și Guvernul „să dea 10.000 de lei pentru Teatrul Național din Craiova, subvenție ce se dădea altădată acestui teatru, pleda pentru a se păstra „ruinele” fostei Curți Domnești din Târgoviște” (amintește că „au fost multe ruine frumoase la noi care s-au prefăcut și unde acum nu se mai cunoaște nici arhitectura, nici frizele, nici frescurile lor din trecut”).

Și tot în acest volum, Mihail Kogălniceanu vorbește de risipa care se face cu banii statului prin ceea ce el numește „abuzul cumuluiui” și prin comisiile parlamentare care „au ajuns aceste diurne o adevărată leaifă, o pensiu care merge din ani în an” fără ca respectivii membri ai comisiei să lucreze în mod efectiv.

Și tot în acest volum se află și patetica intervenție prin care sprijină propunerea de a se acorda lui Eminescu „acest mare poet al țării” un ajutor viager. Își încheia scurtul cuvânt spunând: „Mijloacele ce se acordă pentru susținerea unui talent care, dacă va fi căutat, se va putea vindeca, nu vor fi o pagubă pentru România.” Numai că, din păcate, atunci, la 2 martie 1888 era prea târziu. Aleșii neamului s-ar fi putut gândi mai devreme la ajutorarea celui care de cinci ani cunoștea cele mai penibile clipe de viață.

Volumul din **Operele** oratorice ale lui Mihail Kogălniceanu, text stabil, studiu introductiv, note și comentarii de Georgeta Penelea Filitti, reprezintă una din cele mai de seamă ediții critice apărute la noi în ultima vreme. Pentru că numai într-o asemenea formulă un volum de discursuri referitoare la viața socială, politică, spirituală a țării poate să fie înțeles. Ca de obicei, doamna Georgeta Penelea-Filitti dovedește calitățile sale de editor al textelor istorice pe care le înfățișează la un nivel științific exemplar. Păcat că un asemenea volum a trebuit să aștepte patrusprezece ani! Laudabilă inițiativa Academiei Române, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” (redactor de carte Tiberiu Avramescu) de a asigura apariția acestei cărți care contribuie hotărâtor la cunoașterea nu numai a uneia din personalitățile dominante ale istoriei României, ci și la înțelegerea unor probleme esențiale ale acesteia.

PUBLICICISTICA EMINESCIANĂ DESPRE PROBLEMELE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

Amenințat de-a lungul istoriei de atătea ori în ființa lui statală și națională, poporul român și-a întemeiat întotdeauna rezistența inclusiv pe dominarea adversarului prin pricepere, prevedere, întuire a devenirilor, așadar pe *învățătura* extrasă din orice împrejurare și transformată într-o fină, dar puternică armă de apărare. Nu s-a cercetat îndeajuns această rezistență românească, întemeiată pe strădănuia tenace de a învăța oricând, din orice, oricât de mult, cu orice chip, în pofida oricui și, nu o dată, mai presus decât oricare altul. De altfel, legătura între marile noastre momente politice și între etapele dezvoltării gândirii educaționale — ca determinări și, totodată, ca premise ale reușitei celor dintâi — este atât de profundă, organică, încât istoria ideilor românești despre educație și învățământ reproduce și prefigurează, în expresii specifice, întreaga noastră istorie națională.

Și cel mai bine se verifică acest adevăr îndeosebi în gândirea scriitorilor români care au receptat, au sensibilizat și, nu o dată, au premers multe dintre ideile educaționale manifestate în cultura noastră. De ce îndeosebi în gândirea scriitorilor? Pentru că legătura lor cu procesul dezvoltării social-economice și culturale era mult mai profundă decât a exponenților pedagogiei oficiale. Scriitorii intuiau mai bine comandamentele social-istorice, integrați fiind, prin natura specifică artei și prin instrumental lor fundamentale de expresie — limba română, în destinul formării a noi și noi generații: resimțeau mai acut necesitatea, cu fiecare epocă mai puternică, de largire a științei de care, împotriva prejudecăților; mijlociau o osmoză spirituală cu un puternic filon popular; îmbrățișau în înțelegerea lor mai multe faze de cultură, cu cerințele lor imediate și cu o perspectivă mai limpede. Așa se face că scriitorii români,

ale căror opinii se întemeiau mai adânc pe realitatea social-istorică, au creat și au pus în valoare, în practica educațională, un instrument deosebit de fecund și încă actual — *bunul simț*. Parafrazând o formulă binecunoscută, se poate spune, deci, că ei reprezintă bunul simț în pedagogie. Bunul simț scriitoricesc a acționat ca stimulente și corectiv natural în evoluția concepțiilor și practicilor românești privitoare la învățătură, le-a întărit unitatea și continuitatea în dezvoltarea lor organică.

Un asemenea aspect, din păcate, a fost mai puțin cercetat în istoria culturii noastre, cu toate că este de ordinul evidenței că valorificarea lui ar fi condus la reliefaarea unor corelații importante implicit pentru fixarea și înțelegerea fizionomiei artistice și patriotice a scriitorului român din toate timpurile. Și astfel a rămas ca ideile despre educație și învățământ proprii lui Udrisțe Năsturel, Cantemir, Petru Maior, Bălcescu, Eliade, Kogălniceanu, Hasdeu, Eminescu, Iorga să fie catalogate drept preocupări adiacente operei lor, când, de fapt, gândirea lor a emanat, fie și sub forma unor notații, dar nu mai puțin legate de finalitatea pe care ei o atribuiau întregii lor opere, idei dintre cele mai adânci și mai fecunde. Toți marii noștri creatori de literatură de după 1870 au, în concepția lor despre educație și învățământ, convingerea fermă a necesității și, mai ales, a perfecționării școlilor. Critica lor, oricât de virulentă, are un sens pozitiv; atacă discrepanța dintre ceea ce *trebuie* să fie o asemenea instituție și ceea ce este, așadar abaterile de la normele existenței firești; recomandările formulate cu acest prilej vizează mai totdeauna mijloace de îndreptare, adeseori cu caracter profilactic, și nu pun niciodată la îndoială rațiunea de a exista a școlii.

Că marii noștri scriitori vizau o critică de regenerare reiese limpede mai întâi din faptul că acum, prin ideile pe care ei le dezvoltă, se adăncește motivarea social-istorică și filosofică a învățământului românesc. Atitudinea lui **Eminescu** este exemplară și din acest punct de vedere.

Situând școala națională la baza dezvoltării organice a României moderne, el efectuează cea mai adâncă analiză a stării reale a învățământului românesc din secolul al XIX-lea, conferind astfel transformărilor pe care le solicită, adesea cu o *caracter revoluționar*, o justificare istorică incontestabilă. Firește, în scrisul său, corelația faptelor este atât de naturală, argumentația atât de vie, dialectica atât de strânsă încât construcția ideilor dă impresia unei singure lezești, dar tocmai „simplitatea” și claritatea atitudinii ca atare, sinonimă bunului-simț, atestă, în legătură cu un fenomen atât de complex și de contradictoriu, cum se înfățișa învățământul românesc atunci, o concepție și o contribuție superioare. De aceea concluziile sale au putut fi până astăzi dezbătute, dar niciodată contestate. „*Impresia generală care mi-au făcut-o*

liberă a muncii” trebuiau să conducă implicit la suplinirea „*lipsei absolute de mijloace pedagogice*”, la alegerea subprefecților dintre „*oameni care să știe administrație, finanțe și economie politică*”, la transformarea învățătorilor în pedagogi ș.a.m.d.

Personalitatea educatorului este pusă firesc la temelia întregului proces de modernizare a învățământului. Discrepanțele dintre principiile de înnoire și eventuala incapacitate a celor chemați să le aplice în „*marginile frii*” sunt urmărite sau intuite în toate devenirile lor sociale, intelectuale, morale, psihologice, pe parcursul mai multor zeci de ani, la capătul căruia Eminescu întrevede proporțiile unei posibile drame naționale dacă asemenea discrepanțe nu vor dispărea. *Viitorul* este astfel și aici — ca și în critica desființării școlilor rurale, ori a

Un capitol esențial în pedagogia românească

școalele rurale din acest județ a fost rea — arată el într-un raport adresat ministrului la 5 septembrie 1875. *Pretutindenea frecvența mică și incuria administrativă mare, pretutindene sărăcia muncitorului agricol, mortalitatea adesea înspăimântătoare, greutățile publice și angajamentele de muncă născute din aceste greutăți aproape insuportabile. Atât mediul social cât și administrația fac ca școala să fie aproape un lucru de prisos. Nu cutez încă a mă pronunța asupra cauzelor acestei stări de lucruri, însă cred de pe acuma că ea nu se poate schimba decât prin un alt sistem de dări și prin organizarea mai liberă a muncii*”. Iar „un alt sistem de dări” și „organizarea mai

învățământului bazat exclusiv pe memorizare, ca și în reliefaarea valențelor formative proprii clasicismului antic, sau în disocierile, profund moderne, dintre educație și instrucție — asociat *imperativului dezvoltării* și statuat astfel ca punct esențial de referință al unei *filosofii a educației*, iar școala și realitățile ei înconjurătoare devin temelia sociologică a acesteia. Intuind, parcă, mărginite, dar posibile reproșuri, referitoare la orientarea acestei filosofii, precizează el însuși: „*Dacă ne place uneori a cita pe unii din Domnii cei vechi, nu zicem cu asta că vremea lor se mai poate întoarce... Nu restabilirea trecutului, stabilirea unei stări de lucruri oneste și sobre, iată ținta la care*

se mărginește oricine din noi”. Iar starea de lucruri onestă și sobră în domeniul învățământului însemna ridicarea școlii românești de pretutindeni la rangul unei adevărate instituții de educație și cultură, tutelată de marile idealuri ale poporului român și care să beneficieze de toate mijloacele necesare cultivării personalității tinerelor generații.

De la Eminescu ne vine, într-o formulare memorabilă, cerința transformării elevului din obiect în subiect, în coautor al propriului proces de pregătire: „*caracterul însă al unei școli bune e ca elevul să învețe în ea mai mult decât i se predă, mai mult decât știe însuși profesorul. Odată interesul inteligenței trezit pentru obiecte, odată simțirile și judecata deprinse la observație, elevul ajunge prin proprie gândire la rezultatele care nu stau în carte*”. Și tot Eminescu ne avertizează asupra gravului pericol al stricării limbii și tot lui îi datorăm cea mai adâncă definiție a libertății și a culturii: „*nu există nici libertate, nici cultură fără muncă. Cine crede că prin profesarea unei serii de fraze a înlocuit munca, deci libertatea și cultura, acela se prenumără, fără s-o știe, între paraziții societății omenesti, între aceia care trăiesc pe pământ spre blestemul, ruina și demoralizarea poporului lor*”. Eminescu, eternul nostru contemporan!...

Școala românească este astfel evaluată acum în cea mai cuprinzătoare perspectivă socială și în legătură organică cu destinul poporului român. Rareori fusese investită cu sarcini atât de mărețe în pregătirea multilaterală a individului. Mai mult decât oricare dintre specialiștii timpului, Eminescu judeca școala în funcțiunile ei sociale multiple, în conexiunile ei unitare și în consecințele infinitezimale asupra procesului de formare a personalității, mergând până la nucleul inanalizabil al unor stări sufletești, a căror observație din perspectiva psihologiei pedagogice îi prilejuiește pagini unice ca interes

științific și delectare intelectuală. În acest sistem organic de aprecieri și cu o asemenea forță de analiză, calitățile și defectele școlii aproape că încetează de a mai fi strict localizate, dialectica sub care sunt evaluate ni le înfățișează ca fiind posibile oricând și oriunde. Decisive sunt condiționările social-istorice și psihologice, pentru a căror optimizare Eminescu a luptat fără răgaz elaborând idei a căror deplină asimilare rămăne încă în sarcina viitorului.

Scopurile concrete atribuite școlii, complexitatea și mai ales urgența lor ilustrează, de asemenea, sensul pozitiv al criticilor formulate de scriitorii noștri clasici. Desigur, credința că școala putea îndrepta toate relele era o iluzie, dar și până o asemenea iluzie atestă faptul că ideile despre educație și învățământ se ramifică și pătrund acum pretutindeni, intră în alcătuirea rațiunii de a fi a marilor și micilor colectivități, absorbind în înțelesul lor o substanță socială profundă. Chiar și curentele literare includ interesul față de școală în peisajul lor conceptual și artistic prin care încep să se autodefinescă, iar sinteza dintre instrucție și educație este concepută și aplicată adesea ca profilaxie socială.

Concepția lui Eminescu despre învățământul românesc avea să se răsfrângă asupra mai tuturor scriitorilor din vremea și de după el. Cu un precedent eminescian în față, Hasdeu, Caragiale, Creangă, Slavici, Coșbuc, Delavrancea și mulți alții consideră de datoria lor să se pronunțe asupra problemelor fundamentale ale școlii românești contemporane, cărora le consacră reflecții valabile și astăzi în bună parte.

Dar asupra acestor opinii ale marilor noștri clasici, ne vom opri într-un număr viitor al *Opinii naționale*.

Mihai IORDĂNESCU

Cercetarea științifică europeană

Prof.univ.dr.

Emilian M. DOBRESU

În scopul alinierii la obiectivele cu caracter prioritare ale zonei europene a cercetării, **punerea în rețea a programelor naționale** este imperios necesară, fiind asigurată prin intermediul a două tipuri de acțiuni cu intensități diferite:

- continuarea și întărirea deschiderii reciproce a programelor naționale, de către statele membre cu susținerea Comisiei Europene, în contextul „metodei deschise de coordonare” promovate de Consiliul European de la Lisabona din 23-25 martie 2000;

- executarea coordonată a programelor naționale.

Utilizarea acestei scheme cu efecte de integrare mai puternice este încurajată prin aplicarea formulei de participare a Uniunii Europene la programe de cercetare întreprinse de mai multe state membre, așa cum se prevede la articolul 169 al Tratatului privind Uniunea Europeană. Această formulă va fi aplicată în domeniile și la temele considerate prioritare. Programele naționale astfel asociate vor fi puse în aplicare prin intermediul solicitărilor de propuneri comune sau coordonate.

Uniunea Europeană va prelua suportarea de la bugetul propriu cel puțin a cheltuielilor legate de execuția coordonată a proiectelor. Sprijinul său financiar va fi mai mare acolo unde programele vor fi deschise participării echipelor și instituțiilor din țările membre ale Uniunii sau țări asociate. În definirea schemei de acțiuni de acest tip, de mare importanță este luarea în considerare a schemei de colaborare EUROCORES a Fundației Europene de Științe.

• **Constituirea unor rețele de excelență**

Punerea în rețea a capacităților de excelență publică, în special a echipelor universitare, și privată va fi asigurată prin intermediul „programelor comune de activități” pe termen lung. Cuprinzând un ordin de mărime de mai multe zeci de milioane de euro, pe o durată superioară celei prezentate proiectelor de cercetare actuale, rețelele de excelență vor implica :

- adoptarea unui program de lucru comun într-un domeniu reprezentând o parte substanțială sau totalitatea activităților persoanelor juridice implicate, asigurându-se complementaritatea lucrărilor și distribuirea precisă a sarcinilor;

- un volum minim de schimb de personal, pentru durate suficiente de importante, între diferitele instituții implicate;

- utilizarea intensivă a instrumentelor informatice și de rețele electronice, precum și dezvoltarea modalităților de muncă interactive.

Rețelele de excelență vor fi tematice, disciplinare sau, în mod frecvent, interdisciplinare, numeroase dezvoltări realizându-se la frontiera domeniilor stabilite. Ele vor servi în calitate de sectoare de activitate de cercetare fundamentală sau de cercetare cu caracter generic (cazul de cercetare, care nu va fi concepută în vederea obținerii unor rezultate predeterminate).

• **Marile proiecte de cercetare orientată**

Concepute pentru anumite aspecte ale temelor prioritare reținute și cuprinzând un ordin de mărime de mai multe zeci și până la mai multe sute de milioane de euro, marile proiecte de cercetare orientată vor fi executate de către consorții de întreprinderi, universități și centre de cercetare, pe bază de planuri de finanțare stabilite în avans.

Prioritățile reținute, precum și componența consorțiului de cercetare trebuie să fie definite pe baza unor reguli transparente.

Intervenția Uniunii Europene va fi în strânsă legătură cu rezultatele care se vor obține, în termeni de realizare tehnologică și impact economic și social. Ea va reprezenta o parte variabilă a costului total, în funcție de caracteristicile proiectului.

În anumite cazuri, marile proiecte de cercetare vor fi constituite plecând de la asamblarea (clustering) de elemente distincte. Pentru activitățile de cercetare industrială, ele pot lua forma de „platforme tehnologice”, considerate instrumente de integrare a unor tehnologii variate, în special prototipuri. Se va încuraja concepția ansamblurilor mai extinse, putându-se beneficia și de sprijinul Inițiativei EUREKA, în special pentru aspectele de cercetare științifică mai apropiate de piață.

• **Cercetarea și inovarea în cadrul întreprinderilor mici și mijlocii**

Un sprijin susținut pentru eforturile regionale și naționale de dezvoltare a inovației tehnologice, având în vedere difuzarea și exploatarea de cunoștințe și rezultate ale cercetării pentru și în

Priorități definitorii

întreprinderile mici și mijlocii, va fi asigurat prin intermediul inițiativelor următoare:

- sprijinirea cercetărilor concepute în asociere, între centre naționale sau regionale de cercetare tehnică, în beneficiul asociațiilor industriale europene sau grupurilor de asociații naționale, pe teme de interes pentru numeroase IMM-uri din toate statele membre sau din statele aflate în curs de aderare. La aceste inițiative se pot adăuga, sub forme noi, acțiuni de „cercetare cooperativă” răspunzând nevoilor unui număr limitat de IMM-uri din diferite țări europene;

- întărirea acțiunilor în materie de informare economică și tehnologică: colectarea, prelucrarea și difuzarea informațiilor de interes pentru IMM-uri, de exemplu informațiile cu privire la tendințele pieții și evoluțiile tehnologice;

- acțiuni de sprijin pentru punerea în rețea a cercetătorilor, antreprenorilor și finanțatorilor, precum și de susținere a creării de „spin-offs” în universități și a dezvoltării de incubatoare pentru activitățile de cercetare în IMM-uri.

În măsura în care este posibil, inițiativele respective trebuie să fie realizate în cadrul planurilor de acțiune globală, implicând după caz finanțări ale unor IMM-uri sau ale unor programe naționale de inovare, cu sprijin de la Banca Europeană de Investiții sau Programul EUREKA.

• **Infrastructurile de cercetare**

Sprijinul Uniunii Europene pentru infrastructurile de cercetare va fi crescut și diversificat. Uniunea furnizează astăzi un sprijin specific pentru accesul transnațional la anumite infrastructuri utilizate în Uniune. Acest sprijin poate fi întărit și extins la alte aspecte și activități orientate spre infrastructurile existente în statele membre sau pentru furnizarea de servicii științifice la nivel european, în cadrul acordurilor de asociere stabilite.

În cazul noilor infrastructuri de interes european, care se consideră necesar a fi create în Uniune, aceasta poate prelua cheltuielile unei părți limitate a costurilor de dezvoltare și de construcție, de exemplu prin intermediul cofinanțării studiilor de fezabilitate. Aceasta se va face în mod necesar în cadrul schemelor de finanțare care combină fondurile de origine națională și regională, cu cele de la Banca Europeană de Investiții, fondurile structurale, fondurile întreprinderilor utilizatoare și ale fundațiilor particulare.

O abordare de același tip trebuie să fie realizată pentru susținerea dezvoltării și utilizării de către diferite comunități științifice a rețelilor electronice de mare viteză pentru cercetare.

• **Resursele umane**

Importanța particulară a acestui aspect pentru realizarea Zonei Europene a Cercetării conduce la luarea în considerare a unei creșteri substanțiale a volumului de burse de mobilitate pentru cercetătorii din țările Uniunii Europene, din țările candidate la aderare și asociate, precum și din țările terțe. Pe lângă necesitățile de formare, inițiale și de continuare, acțiunile de susținere a mobilității resurselor umane trebuie să vizeze și alte categorii de nevoi. Ar putea fi pus în funcțiune un sistem de

burse pentru transferul de tehnologie, în special spre IMM-uri.

Pentru a stimula dezvoltarea de locuri de muncă în domeniul științei și tehnologiei în Europa orice inițiativă este bine venită. Acțiunile de stimulare a prezenței femeilor la toate nivelele carierelor științifice se impun, de asemenea, amplificate. Acțiuni specifice se cer a fi efectuate pentru încurajarea tinerilor să întreprindă studii științifice și să se angajeze în viața de cercetare.

Se va face un efort permanent în vederea sprijinirii dezvoltării de competențe și calificări necesare într-o economie bazată pe cunoștințe. Pentru a ajuta țările membre și asociate să se mențină la curent cu cunoștințele, în special în domeniile noi, se poate pune la punct o schemă de sprijin pentru echipele performante, de exemplu, echipele constituite în jurul unor personalități de înalt nivel științific, ca și pentru susținerea de proiecte de cercetare științifică executate în parteneriate de amploare mai mare sau mai mică.

• **Știința, societatea și cetățenii**

Această prioritate are în vedere realizarea unei serii de activități destinate, în mod specific, întăririi și adaptării activităților și politicii cercetării la nevoile societății, precum și luarea în considerare a consecințelor sociale ale progresului științific și tehnologic.

Aceste activități pot fi grupate astfel :
– susținerea sistemului de referințe științifice și a deciziei politice la nivel european prin intermediul unor activități de validare, de testare și prenormative;

- dezvoltarea de capacități de anticipare și alertare, elaborarea unor lucrări prospective și de analiză vizând politica cercetării, precum și politica în materie de risc tehnologic;

- organizarea expertizei și a inițiativelor de asociere, precum și a unor activități de difuzare a informațiilor și cunoștințelor;

- desfășurarea activităților de cercetare în științele socio-umane, pe teme de interes european.

Dialogul știință - societate se va desfășura prin intermediul unor:

- inițiative de punere în contact a cercetătorilor, industriașilor, factorilor de decizie politică și cetățenilor (se vor organiza conferințe ale cetățenilor la nivel european etc.);

- inițiative de promovare a cunoștințelor privind știința și tehnologia pentru public, prin forme precum: colaborarea între muzee și centre de cultură științifică, școli, televiziuni, magazine și case de editură; organizarea unor săptămâni europene ale științei.

În același scop, se impun măsuri pentru creșterea participării femeilor la efortul european de cercetare, ameliorarea cunoștințelor și mecanismelor pentru reprezentarea lor în acest domeniu și înlăturarea obstacolelor care limitează prezența acestora în echipele de cercetare.

• **Mijloacele de realizare a programelor de cercetare științifice ale Uniunii Europene**

Acestea se bazează pe principii fundamentale care garantează calitatea cercetărilor care urmează a fi efectuate cu sprijin din partea Uniunii Europene, precum și pe credibilitatea acțiunilor sale. Astfel, vor fi avute în vedere solicitări publice de propuneri, precum și principiul evaluării printr-un mecanism „peer review”.

Aceste principii trebuie să fie în mare măsură păstrate. În anumite cazuri, trebuie să se aducă schimbări ale formei sub care ele sunt aplicate astăzi. Logica realizării acțiunilor în materie de rețele de excelență, a proiectelor mari de cercetare orientată și a folosirii infrastructurilor cercetării conduce, de exemplu, la evidențierea posibilității lansării unor solicitări chiar și concurenței.

În paralel cu noile modalități de intervenție propusă, trebuie să se determine o evoluție nouă a formelor de gestiune a programelor de cercetare științifice ale Uniunii Europene. Natura acțiunilor avute în vedere în mai multe domenii conduce la ideea execuției de blocuri de activități de mare amploare, de către actori ai cercetării, într-o manieră tehnică autonomă. Este cazul, în special pentru:

- programele de activitate legate de funcționarea rețelilor de excelență;

- marile proiecte de cercetare orientată;

- proiectele de cercetare colectivă concepute în beneficiul numeroaselor IMM-uri;

- activitățile în materie de infrastructuri pentru cercetare;

- bursele de mobilitate acordate cercetătorilor științifici pe baza unor criterii predefinite.

Activitățile concepute în cadrul programelor naționale vor fi executate într-o manieră coordonată, Comisia Europeană asigurând urmărirea execuției acestora. În acest spirit, gestiunea eventualelor acțiuni de „cercetare cooperativă” pentru IMM-uri, ca și aceea de acordare a burselor individuale, pot fi încredințate unor structuri publice, comunitare, specializate, de tipul „agenții de execuție”.

În conformitate cu orientările noii sale misiuni și cu concluziile raportului de evaluare la care a fost supus (Comisia Davignon), Centrul Comun de Cercetări al Uniunii Europene se va concentra pe activitățile de sprijin pentru realizarea politicilor comunitare și a deciziilor politice în domeniul cercetării științifice la nivel european. Aceste activități trebuie să se situeze în domeniile unde Centrul, acționând într-o manieră sportivă, în rețea cu organizațiile naționale și private, poate aduce un plus de valoare Zonei Europene a Cercetării, constituită din țările membre ale Uniunii Europene și din cele în curs de aderare.

Studenti ai Facultății de Management Financiar-Contabil în laboratorul de informatică

ABANDONUL ȘCOLAR

Călcâiul lui Ahile în România

Eta pa actuală și cele imediat previzibile din istoria umanității pot fi caracterizate prin mai multe atribute, dar cel mai sintetic și mai relevant dintre ele este ritmul impetuos al evoluției. Transformările fiecărui domeniu de activitate sunt atât de rapide și de adânci încât structura și configurația lui de ansamblu sunt aproape de nerecunoscut de la o etapă la alta. Iar cauza principală se regăsește în revoluția științifică și tehnologică, în explozia informațională fără precedent, fără sfârșit și amplificată de la o etapă la alta. Ca și în cazul ipostazelor naturale de viață, orice organism social, de la o comunitate locală la una națională, care nu se adaptează acestor „condiții de mediu” riscă să piară. Și, dimpotrivă, un organism social, oricât de rămas în urmă ar fi, are acum posibilitatea „să ardă” etapele subdezvoltării sale și să treacă în primul plan evoluției istorice. Condiția esențială a reușitei este puterea de a prevedea, corect și plenar, exigențele de mâine și de a te adapta lor încă de astăzi.

Din acest imperativ al anticipării și adaptării „la mediu” izvorăște însăși rațiunea de a fi a Uniunii Europene și tot aici își află motivația principalul ei obiectiv strategic. UE își propune ca la nivelul anilor 2010-2015 să dețină economia cea mai dinamică și mai competitivă din lume, grație îndeosebi bazei sale largite de cunoaștere științifică. O bază largită până la realizarea unei veritabile **societăți a cunoașterii**. Se preconizează ca, la nivelul anului 2015 bunăoară, 50-55 la sută dintre noile locuri de muncă înregistrate în țările UE să solicite absolvenți de învățământ superior, 40 la sută să solicite o pregătire de nivel mediu și numai 5-10 la sută dintre locurile de muncă vor fi pentru cei cu un nivel scăzut de calificare.

Privită din această perspectivă, România încă se află prinsă într-un paradox: deși are condiții spirituale și materiale pentru o evoluție rapidă, care să-i „ardă” etapele subdezvoltării, ritmul ei este încă scăzut. Bogățiile solului și subsolului românesc sunt remarcabile. Competiția românilor, ca și a muncitorilor de rând este mult mai apreciată în Occident decât în țară. În plus, cel puțin în agricultură, avem o tradiție a muncii care, în pofida caracterului tehnologic deficitar, rămâne de bun augur. Cu alte cuvinte, la nivel zonal, de grup sau individual, stăm mai bine decât la nivel de ansamblu, de organism statal. De aici derivă pericolul cel mare pentru România, din faptul că guvernânții post-decembriști, ca și o bună parte dintre predecesorii lor, n-au reușit să tonifice organismul statal și să-l facă receptiv inițiativelor individuale de valoare. Conștient sau nu, acestora li s-au pus tot felul de piedici și, pe terenul contradicției dintre individual și organism statal, reformele întreprinse au condus uneori la involuții și la contrareforme.

Chiar dacă până în prezent nu a fost supus impozitelor, fermierul agricol riscă să fie falimentat prin faptul că mijloacele de cultivare a pământului sunt foarte costisitoare, depășind, anual, de câteva ori profitul agricol individual. Adaptarea lui la condițiile agriculturii de performanță se face greu câtă vreme asocierea în vederea constituirii unui lot funciar optim, de cel puțin 100 hectare, întâmpină nenumărate dificultăți. Este aici o simplă problemă de mentalitate, cum afirmă guvernânții? Este presiunea unor concepte învechite care favorizează imobilismul? Greu de răspuns afirmativ, de vreme ce, tocmai în domeniul agriculturii, apoi în cel manufacturier și al serviciilor au apărut, mai întâi, întreprinderile mici și mijlocii care, deși sunt foarte active, n-au reușit performanța de a crea mult dorita clasă de mijloc, ca un factor social-economic catalizator și sursă remarcabilă de avuție națională.

Și asemenea exemple de adaptare greoaie la exigențele vieții contemporane pot fi culese din aproape toate domeniile economico-sociale. Inclusiv din domeniul cercetării științifice, cel mai dinamic, mai mobil și mai sincron. România susține anual, cu o importantă contribuție în valută forte, fondul UE de cercetare științifică, urmând ca prin avansarea propriilor proiecte de cercetare, o parte din resursele financiare ale acestui fond european să revină în țară. Din păcate, în lipsa proiectelor științifice corespunzătoare, abia circa o treime din banii plătiți de statul român mai ajung la noi. Ba mai mult: chiar și o seamă de fonduri, destinate de UE pentru dezvoltarea României, rămân nefolosite din lipsa acelororași proiecte valabile propuse de autoritățile românești.

Iar asemenea deficite se accentuează prin faptul că **motivația psiho-socială a științei de carte în România se află în cădere liberă**. Date recente atestă faptul că circa **20 la sută dintre copii României renunță la școală înainte de a termina ciclurile învățământului obligatoriu**. Aici este călcâiul lui Ahile din România: în pragurile de tot felul pe care copii României, cu deosebire cei din mediul rural, le întâmpină în dorința lor arzătoare de a învăța carte. Guvernânții ai României jubilează pe seama faptului că prin recenta măsură a distribuirii gratuite a unui cornuleț cu un pahar de lapte, pentru copiii din clasele 1-4, frecvența acestora la școală a crescut mai cu seamă în mediile sărace. Dar – pentru Dumnezeul! – **ne putem mândri cu faptul că foamea a ajuns să arbitreze frecvențarea școlii?** Tocmai dintr-o asemenea stare de inconștiență din partea guvernânților provine inapetenta, în creștere, pentru cunoaștere, pentru specializare, pentru competență profesională. De aici izvorăște ritmul lent al „adaptării la mediu” Și, ca atare, **aici se hotărăște destinul european al României**.

Mihai IORDĂNESCU

Muzeul Colecțiilor de Artă a reintrat în circuitul public

Porți larg deschise pentru studenți

Aflat închis multă vreme pentru executarea unor lucrări de consolidare, restaurare și reamenajare, Muzeul Colecțiilor de Artă a fost redeschis, fiind expuse, într-o vizuină modernă, 14 valoroase colecții.

De fapt, patrimoniul Muzeului Colecțiilor de Artă, organizat ca secție a Muzeului Național de Artă al României inaugurat în august 1978, are o dimensiune mult mai mare, însumând 12.000 de lucrări de artă – opere de pictură, sculptură, artă grafică, artă decorativă și populară –, exprimând un amplu registru tematic, colecții de artă românească, europeană și orientală.

Ideea de a reuni sub acoperișul unui singur spațiu colecții particulare devenite de acum publice este generoasă prin ea însăși, demonstrând rolul acestor pasionați colecționari în viața culturală-artistică a țării, în cunoașterea și promovarea valorilor.

Lubitorii de artă pășesc cu evlavie în sălile rezervate colecțiilor de artă, având șansa să cunoască și să admire piesele care compun colecțiile, repere biografice ale neostenților colecționari, precum și interesul manifestat de aceștia față de autori lucrărilor donate.

Copleșitoare se înfățișează Colecția Garabet Avachian nu doar prin cele 1.103 obiecte de artă pe care le cuprinde, ci și prin valoarea acestora care pun în evidență preferința artistică a primului colecționar, care a fost remarcabilul profesor de vioară de la Conservatorul Ciprian Porumbescu din București; de la Theodor Pallady a achiziționat multe din lucrările care l-au consacrat – **Lalele albe, Natură moară cu casetă roșie, Femeie pe fotoliu, Natură moartă cu flori și carte verde**.

Colecția avocatului Hrmuz Aznavorian cuprinzând peste 300 de lucrări pune în evidență nu numai solida sa cultură plastică, ci și pasiunea sa

statornică pentru pictura românească. În vreme ce Colecția fraților Beatrice și Hrandt Avakian exprimă predilecția lor netă pentru arta orientală, în structura acesteia predominând bijuteriile, miniaturi de lemn și fildeș, broderie, mici

O atracție irezistibilă o reprezintă Colecția Marcu Beza – Hortensia și Vasile G. Beza cu așa-numita „cameră arabă”, în care sunt expuse o parte din cele 373 de piese, o mare diversitate de obiecte, predominând în mod special cele confecționate din textile.

N. Grigorescu – *La strânsul fânului (schiță)*

statuete de bronz, piese arheologice, sticlărie, textile și ceramică.

Redescoperim în Colecția Clara și Anatol E. Baconski, lucrări celebre de pictură, grafică, icoane pe sticlă, precum și pânzele lui Ștefan Dimitrescu și Dimitrie Ghiță, alături de Grigorescu sau Iosif Sever, configurând tendințe majore ale picturii românești în deceniile patru-sapte ale veacului trecut.

Expresive portrete de domnițe și jupânițe, cu evidente conotații folclorice oferă vizitatorilor Colecția Céline Emilian, cunoscută ca fiind una din cele mai bune portretiste din sculptura noastră, de fapt, o relevantă monografie, cuprinzând 44 de lucrări.

Imagini vii ale unei istorii condensate a plasticii românești de la mijlocul secolului al XIX-lea până la mijlocul secolului al XX-

lea conține Colecția Elena, Maria și dr. Iosif Dona, în cadrul căreia pot fi revăzute, admirate picturi de Nicolae Grigorescu, Ștefan Luchian, Nicolae Tonitza, Theodor Pallady.

Din anul 1992, patrimoniul muzeului s-a îmbogățit cu Colecția Iosefina Eugen Taru, cuprinzând 152 de piese de pictură și grafică, de maeștri artei românești, icoane pe lemn și pe sticlă, precum și obiecte de artă extrem-orientală.

Cu emoție descoperim Colecția Sică Alexandrescu, care s-a afirmat nu numai ca regizor, ci și ca promotor al mișcării teatrale, mai ales în perioada interbelică, donația cuprinzând lucrări ale unor picturi de referință – Gh. Petrașcu, Tonitza, T. Pallady și Iosif Iser.

Nu părăsim acest univers fabulos, unic în felul său, care cuprinde și multe din colecții remarcabile, cum este Colecția de artă comparată donată de Alexandra și Barbu Slătineanu, înaintea de a revedea pinivite Muzeului Colecțiilor de Artă care au fost repuse în circuitul muzeal o dată cu redeschiderea corpului dinspre Calea Griviței a muzeului. Cele trei încăperi ale pinivitelor reprezintă, de bună seamă, un spațiu ideal pentru amenajarea lapidariului, unde trecem în revistă, rând pe rând, pietre de mormânt, pisanii, coloane monumentale, precum și baze ale acestora cu certă valoare sub raport istoric, documentar, dar și artistic, purtând acea încălătură emoțională pe care numai măiestria meșterilor pietrari din Țara Românească din timpul voievozilor Neagoe Basarab, Matei Basarab, Șerban Cantacuzino, Constantin Brâncoveanu, Nicolae și Constantin Mavrocordat o poate conferi acestor piese.

Adela DEAC

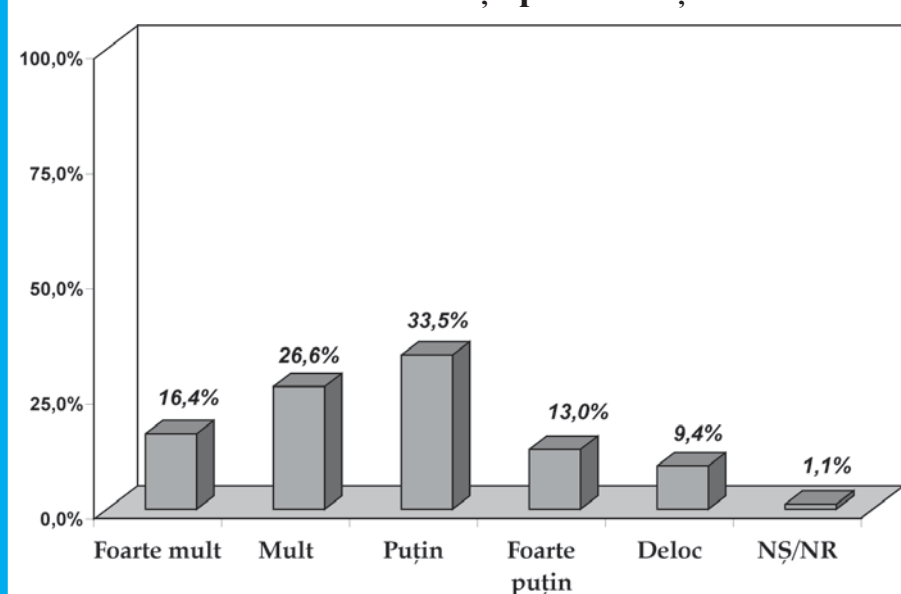
SONDAJ DE OPINIE

efectuat de Institutul de Sociologie și Opinie Publică

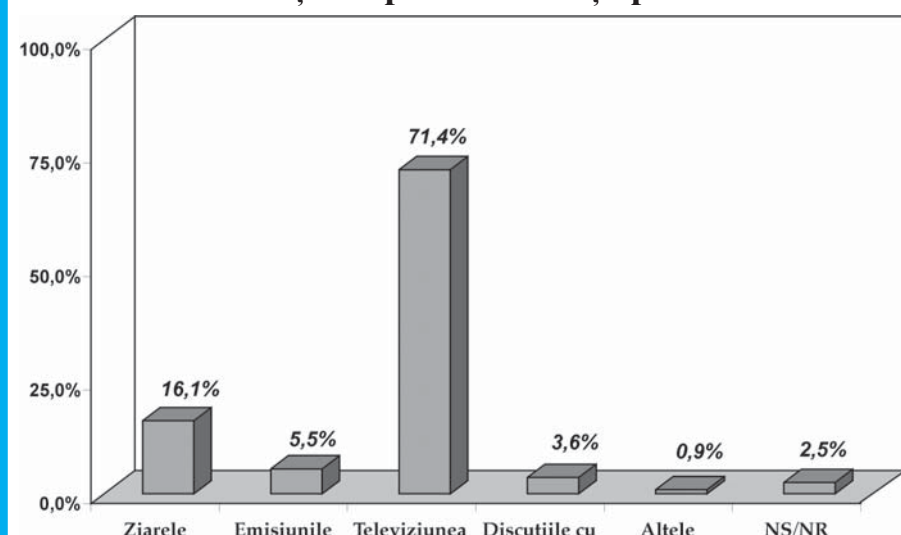
al Fundației *România de Măine*

5 – 9 ianuarie 2004

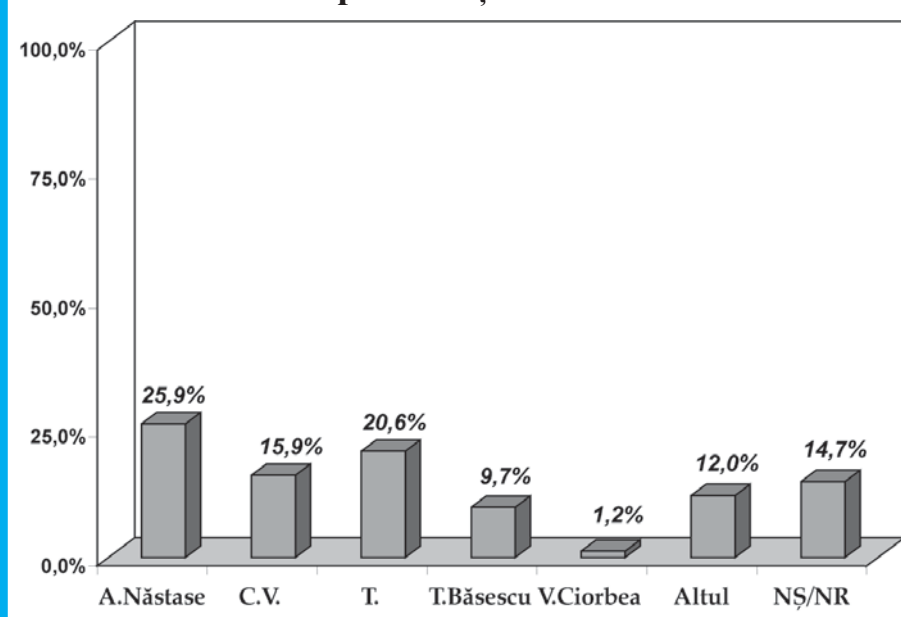
1. Vă interesează viața politică a țării?

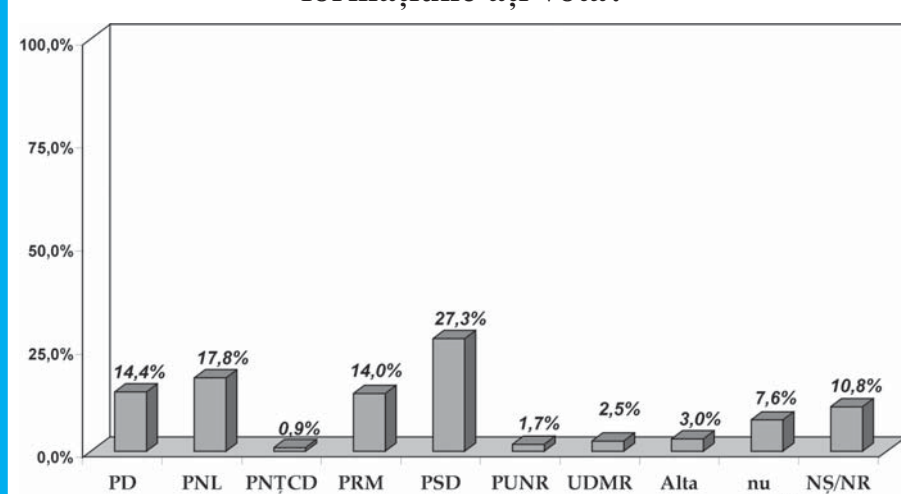
2. Care este principala dumneavoastră sursă de informații cu privire la viața politică?

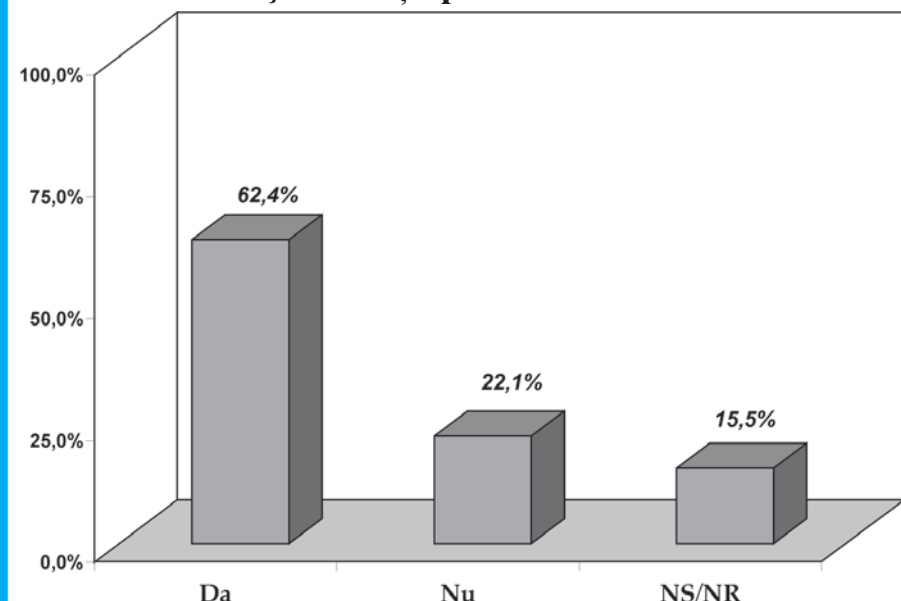
3. La alegerile prezidențiale viitoare (din 2004), pe cine ați vota?

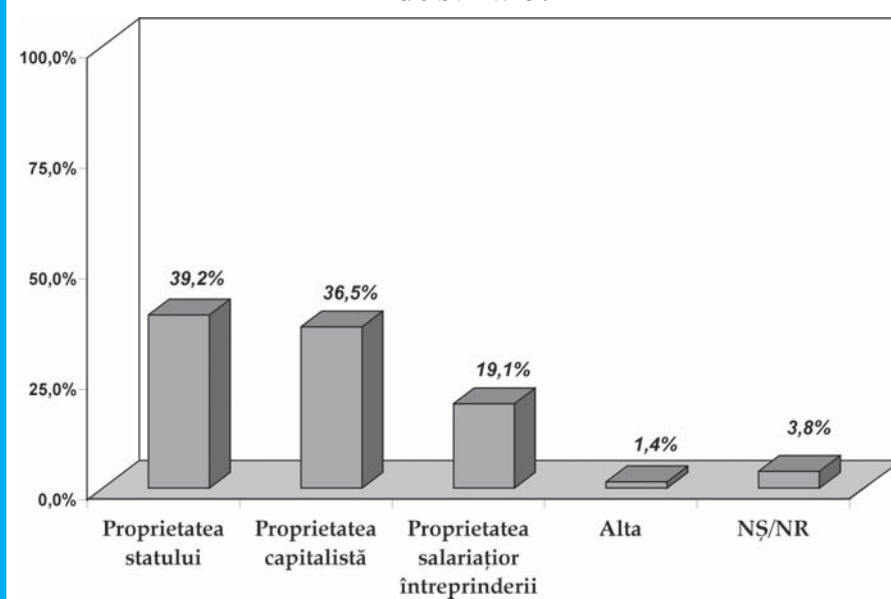
4. La alegerile parlamentare viitoare (din 2004), ce formațiune ați vota?

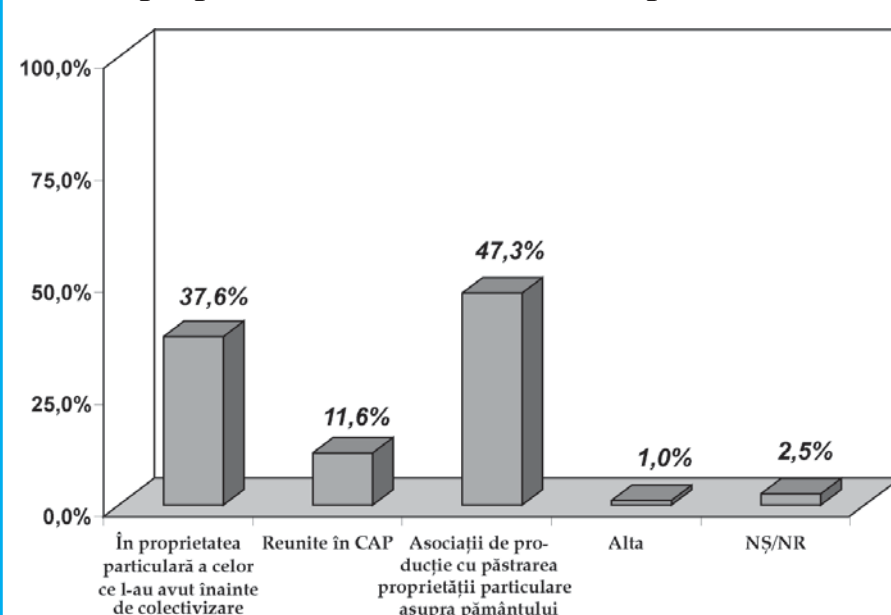
5. Considerați că schimbarea sistemului de votare, prin introducerea votului uninominal, ar contribui la însănătoșirea vieții politice din România?

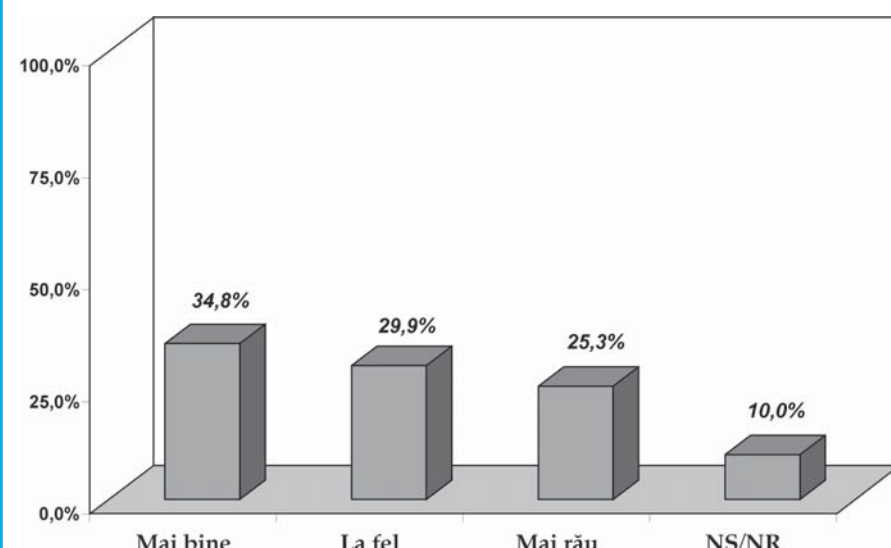
6. În proprietatea cui ar trebui să fie întreprinderile industriale?

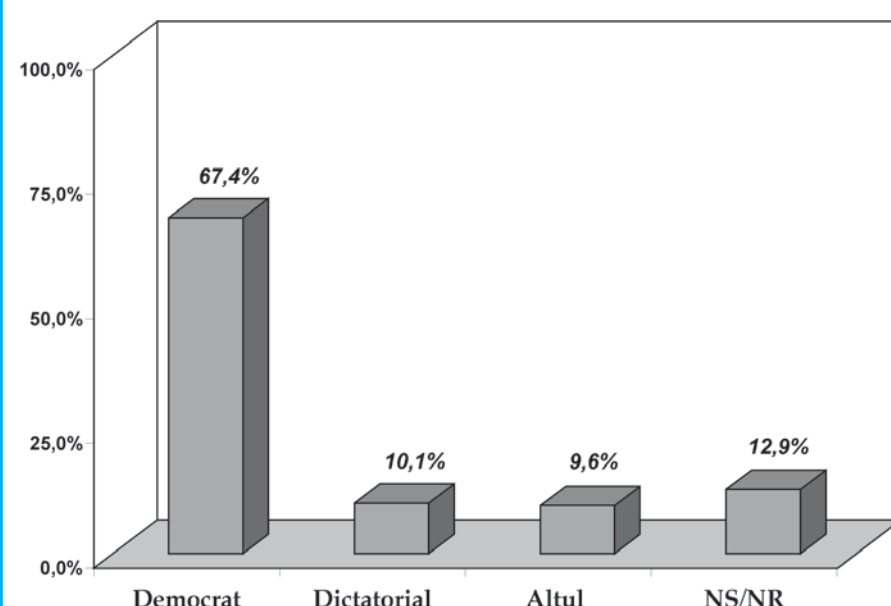
7. În proprietatea cui ar trebui să fie pământurile?

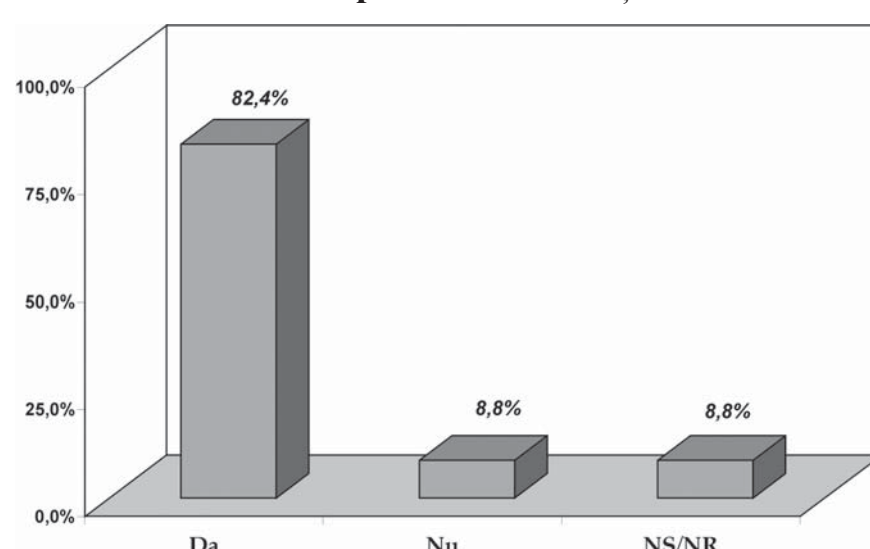
8. Cum credeți că se va trăi în România în următorii ani?

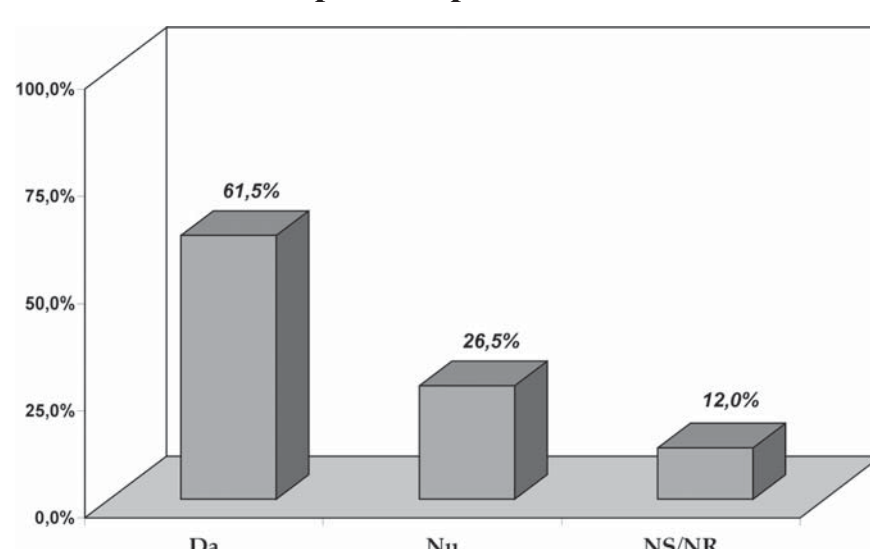
9. Ce regim politic apreciați că există în prezent în România?

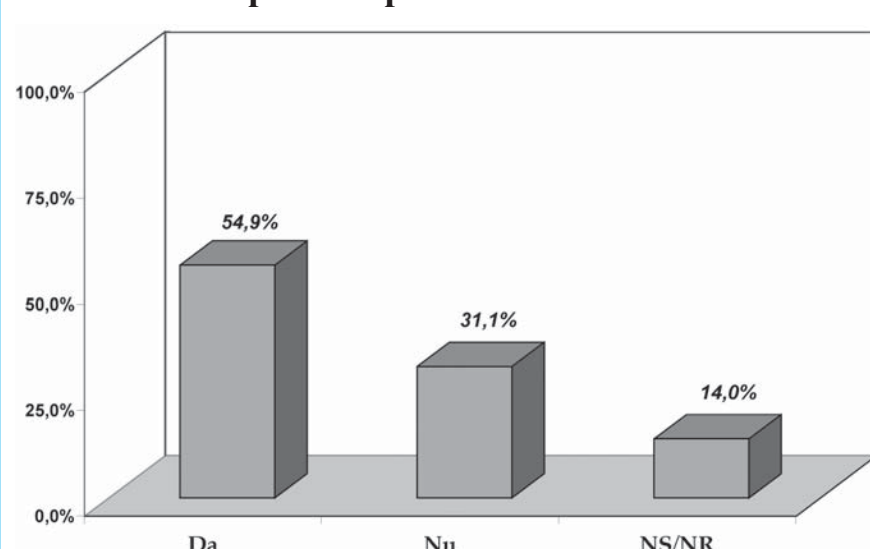
10. Considerați că orientarea României spre integrarea în Uniunea Europeană este o direcție bună?

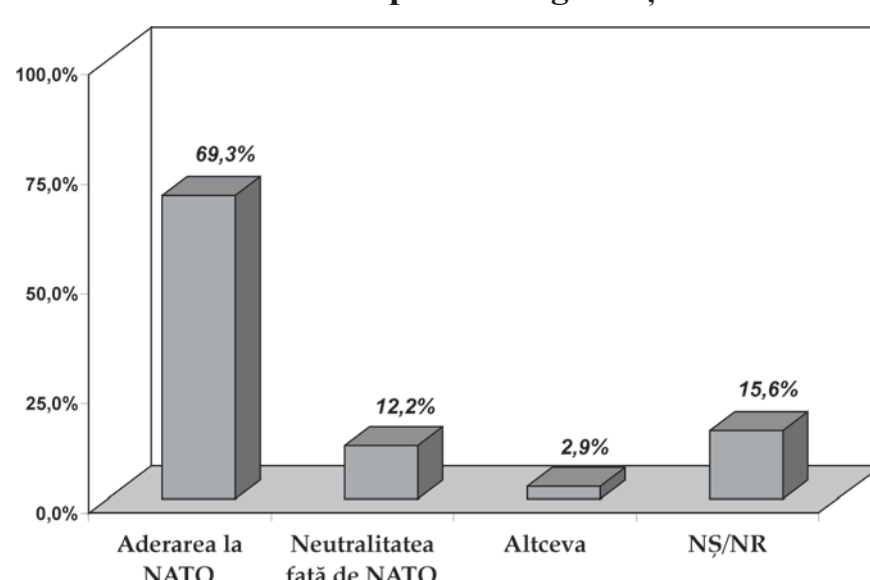
11. Considerați că integrarea în Uniunea Europeană trebuie aprobată prin Referendum?

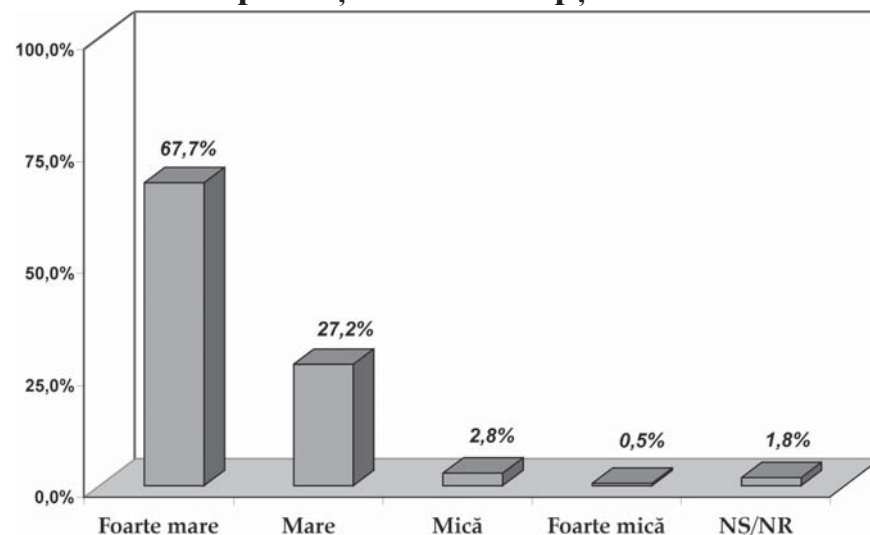
12. Considerați că aderarea la structurile NATO trebuie aprobată prin Referendum?

13. Ce anume vă conferă dumneavoastră un sentiment sporit de siguranță?

14. Cum apreciați că este corupția în România?

Continuare în pag.8

Consultație pentru studenți

SCHIMBAREA –

imperativ al dezvoltării durabile

I. Cunoașterea modifică din temelii societatea

În ultimii ani, au apărut numeroase și remarcabile studii și lucrări de sinteză, inclusiv în Editura Fundației *România de Mâine* și în revista *Opinia națională*. Avem în vedere, în principal, volumele despre **starea națiunii** elaborate de prof. univ. dr. Aurelian Bondrea, în care s-au examinat competent și argumentat realizările înregistrate de cunoașterea umană în secolul al XXI-lea, dar și provocările ivite în zorii celui în care am debutat deja, al XXI-lea adică, în plan politic, social, economic, tehnologic, ecologic, al educației și sănătății. Cum multe dintre acestea au impact asupra evoluțiilor locale, continentale și chiar universale, a stării de spirit și a manifestării populației în cadrul comunității, era firesc ca unele dintre ele să stărnească interesul general, inducând deopotrivă **satisfacție**, până la euforie în anumite cazuri, și **neliniști**, întemeiate credem noi.

Satisfacție, întrucât suntem contemporanii unor **progrese** (orientare a devenirii, indicând sensul ascendent al dezvoltării obiectelor și sistemelor, trecerea la etape, stări ori nivele calitative superioare), impresionante în cercetările fundamentale din fizică și din chimie, aflate la baza realizărilor tehnologice ce aveau să imprime o dinamică fără precedent **creșterii** (teorie care urmărește să identifice factorii determinanți ai sporirii volumului producției de bunuri și de servicii realizate, la nivel micro sau macro-societal) și **dezvoltării economice** (mișcarea ascendentă, progresivă, de la inferior la superior, de la simplu la complex, de la vechi la nou), deși cu unele efecte cel puțin discutabile. Sunt notabile, de asemenea, izbănzile obținute în tehnologia informatică, în cunoașterea și folosirea spațiului cosmic pentru rezolvarea problemelor presante, cum ar fi asigurarea energiei electrice nepoluate, realizarea și prelucrarea unor materiale noi, neconvenționale, cu proprietăți și caracteristici mult îmbunătățite. Pentru a încheia această succintă trecere în revistă, se cuvine făcută precizarea că perspectivele oferite de inteligența artificială și de evoluțiile spectaculoase din domeniul electronicii, deschid calea proiectării și conștruirii **societății durabile** sau sustenabile (concept lansat în 1987, cu ocazia reuniunii Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare creată de ONU, având cu precădere conotații ecologice), în care să fie soluționate rezonabil probleme economice și umane majore, precum: **producția, repartitia și consumul, echitatea socială și etica**, cu efecte atât de benefice asupra calității vieții și a muncii.

Neliniști și îngrijorare, deoarece analiza realităților **societății** contemporane, informatizată sau a **cunoașterii**, arată, fără urmă de tăgădă, că omeneria se află în fața celei **mai importante opțiuni din îndelungata sa istorie**. Una cu valoarea de paradigmă – având valențe raționale și emoționale – generată de adevăruri tulburătoare, printre care: perspectiva epuizării premature a resurselor naturale tradiționale, cu precădere a celor neregenerabile; creșterea haotică, în afara oricărui control, a populației; accentuarea dezechilibrului ecologic, sub presiunea poluării mediului înconjurător; incapacitatea de a asigura hrana locuitorilor globului. De parcă nu ar fi fost de ajuns, au apărut și circumstanțe agravante, în principal **încălcarea flagrantă a drepturilor omului și inegalitatea de șanse** în domeniile educației, sănătății, carierei ș.a. Desigur, amploarea și ritmul apariției descoperirilor din știință și din tehnologie pot contribui la soluționarea adecvată a problemelor evocate, făcând inevitabilă cerința obiectivă de a reflecta mai profund asupra modului de a percepe și recepta, dar, mai ales, de a gândi și proiecta dezvoltarea socială și economică. Cu atât mai mult cu cât, începând cu secolul al XXI-lea, șansa de supraviețuire a unităților economice și financiar-bancare este proporțională cu valoarea actului de conducere, demers cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de **management strategic sau al schimbării**. Pentru a fi încununat de succes însă, acesta trebuie să fie unul **creativ**, de tip prospectiv și, pe cât posibil, **neconflictual**. Termenul de **schimbare** are înțelesul de **transformare sau prefacere în formă și în conținut a unui obiect, produs, activitate ori proces**. Probabilitatea succesului trecerii de la starea existentă la cea dorită depinde de mai multe variabile, putând fi exprimată, așa cum arătau R. Beckard și R. Harris, cu ajutorul relației următoare:

$$C = \frac{f(A, B, D)}{X}$$

în care A exprimă nivelul insatisfacțiilor resimțite; B – claritatea definirii stării dorite, viitoare; D – primul pas făcut spre starea viitoare; X – costul schimbării.

O ipoteză plauzibilă, să recunoaștem, care sugerează că, în viitor, creșterea economică nu va mai fi una generală și continuă, iar agenții economici, cunoscători în literatura de specialitate sub denumirea convențională de **organizații** sau firmă (ansamblu de persoane ce acționează conștient și coordonat în vederea realizării unor obiective comune), vor supraviețui numai dacă fac eforturi susținute și neîntrerupte pentru asimilarea în timp util a tehnologiilor de „ultimă oră”, inclusiv în ceea ce privește organizarea și conducerea activității desfășurate. Din această rațiune, pledoaria în favoarea fundamentării și a elaborării **previziunilor sau prognozelor**, ca premisă a dezvoltării durabile, devine legitimă și credibilă, contribuind la soluționarea problemelor reclamate de progresul general. Fundamentarea prognozei are la bază analize sau studii cantitative, pornind de la datele statistice și cele teoretice, ajustate sau recalculat. Dintre parametrii (estimatorii) statistici determinați, cel mai semnificativ este abaterea medie pătratică procentuală (A_m), calculată cu relația:

$$A_m = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n \left(\frac{y_i - y_1}{y_1} \cdot 100 \right)^2}{n}}$$

în care y_i și y_1 reprezintă datele statistice reale pentru fiecare an al perioadei considerată concludentă, din punctul de vedere al analizei retrospective și, respectiv, datele teoretice ajustate, recalculate pe baza datelor reale pentru fiecare an al perioadei statistice, iar n – numărul anilor din perioada statistică.

Dintr-o astfel de perspectivă, nu mai surprinde pe nimeni de ce, începând cu ultima parte a secolului trecut, **previziunea a devenit un instrument științific de lucru deosebit de eficace**, aflat la îndemâna artizanilor strategiei dezvoltării, fie ei cercetători, politicieni ori oameni de afaceri, cel puțin din câteva rațiuni.

În primul rând, adevărul că, în esență, **viața și activitatea omului implică orizontul de timp viitor**. Altfel spus, ambele dimensiuni – perfect compatibile – sunt demersuri conștiente ce încep în prezent și se încheie cândva, ulterior. Fiind înzestrat cu inteligență și conștiință, omul acționează social, în sensul că se află integrat într-o anumită colectivitate, având propriile sale reguli și principii de organizare în vederea atingerii unui tel precis definit; orice **acțiune** (desfășurarea deliberată a unor activități concrete prestabilite) a lui se desfășoară pe baza unui plan logic, prin care se precizează mental ori sub formă de propoziții și de schițe, de grafice și de diagrame, de tabele scopol urmărit și timpul necesar pentru înfăptuirea efectivă, precum și resursele alocate și mijloacele adecvate ce urmează a se folosi.

În al doilea rând, realitatea că **prevăderea facilitează optimizarea flexibilă a procesului de transformare a resurselor disponibile** – naturale, umane, financiare, informaționale și de timp – **în bunuri și servicii solicitate de piață**, necesare consumului individual și colectiv (sau social) al membrilor societății.

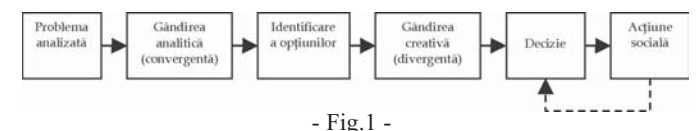
În al treilea rând, postulatul potrivit căruia, societatea reprezintă un ansamblu unitar și coerent de **activități** (ansamblu de acte fizice, intelectuale și morale realizate în vederea obținerii unui anumit rezultat) politice, sociale, economice, culturale, juridice și de altă natură, **aflate în raporturi de condiționare reciprocă**. Astfel încât, funcționarea sa normală, adică fără socuri și conflicte majore, depinde de însușirea, acceptarea și aplicarea scrupuloasă de către membrii comunității a valorilor și a criteriilor care stau la baza organizării și a conducerii cât mai eficiente – sub raport economic, tehnologic, ecologic și, de ce nu, moral sau etic – a diferitelor domenii de activitate. De altfel, accelerarea ritmului descoperirilor științifice și tehnologice reclamă un acuitate cerință de la practica o conducere profesionistă, capabilă să se adapteze „din mers” la exigențele, diversitatea și imperativele momentului. Cu alte cuvinte, devine obligatorie cunoașterea riguroasă a legităților care guvernează evoluția **fenomenelor** (manifestare exterioră a esenței unui obiect, sau lucru ce surprinde prin nouate) și a **proceselor** (succesiunea de stări și de etape prin care trec, în desfășurarea și schimbarea lor, diversele evenimente și fenomene din natură și din societate, a dinamicii sau a stării lor viitoare), pentru a le domina și orienta în favoarea omului, a ameliorării condiției biologice (fizice și psihice) a acestuia.

În al patrulea rând, specialiștii sunt unanimi în a susține că, în momentul de față, **experiența acumulată și cunoașterea oferă suficiente mijloace teoretice, metodologice și practice pentru a identifica evenimentele și fenomenele din natură și din societate**, dar și **rezultatele** ce pot fi obținute în urma acțiunilor umane. Condiția necesară și suficientă a demersului respectiv este **voința clasei politice**

de a acționa în favoarea evoluțiilor pozitive, dar și **atitudinea și fermitatea societății civile**, înglobând și mediul universitar (și academic), de a-și exprima sistematic și organizat, în conformitate cu exigențele momentului, opiniile și sugestiile referitoare la viabilitatea programelor de dezvoltare preconizate.

Mai mult decât atât, țările, ca **entități deschise influențelor aleatoare** (conjuncturale), rămân în cursa pentru păstrarea identității naționale și pentru introducerea progresului multilateral doar dacă-și concentrează eforturile în direcția ameliorării competitivității și a instaurării armoniei în activitățile desfășurate și permise, restricțiile fiind, în principal, de ordin ecologic și moral. Ori de câte ori s-a manifestat indiferență în fața tentativelor de a impune voința majorității asupra minorității, sau, dimpotrivă, de a absolutiza drepturile grupurilor mici și ale indivizilor, **entropia** (gradul de dezordine sau de incertitudine al unui câmp de probabilitate finit) și **turbulența sistemelor sociale au sporit** sensibil, generând dezechilibre flagrante cu efecte negative asupra capacității competitive și a raporturilor sincrone, de colaborare între parteneri cu drepturi egale, mai presus de potențialul economic, uman și militar.

Trecerea de la gândirea analitică sau carteziană la alta pronunțat creativă (fig. 1), în care subiectivismul decidentului este înlocuit de obiectivitatea și eficiența mijloacelor electronice de informare și comunicare, din ce în ce mai sofisticate și mai performante, precum calculatorul, e-mail-ul, Internet-ul ori web-ul, marchează o nouă etapă în realismul deciziilor și al proiectelor, fundamentate și adoptate la un moment dat. Pentru prima oară, s-au amplificat atât încrederea în acestea, cât și gradul de acceptabilitate socială și politică a riscurilor pe care le incumbă înfăptuirea lor, acordându-se credit profesional și moral celor abilitați să gestioneze viitorul.

- Fig. 1 -

Mecanismele tehnice evocate sunt, la rândul lor, create de om, și de îndată ce au dobândit capacitatea de a se reproduce, de fiecare dată la parametri superiori, au determinat reducerea considerabilă a resurselor umane implicate în realizarea bunurilor și a serviciilor, concomitent cu creșterea calității și a eficienței. Dincolo de voința omului, **economia viitorului va avea o altă configurație**, în care robotizarea și informatica

Facultatea de Marketing și Comerț Exterior

Prof. univ. dr. Ion A. POPESCU,
Conf. univ. dr. Aurelian A. BONDREA,
decanul facultății

„Într-o societate deschisă, supusă unor ritmuri de transformare fără precedent, dimensiunea educativ-formativă este atestată de *deschiderea membrilor societății spre schimbare*, de participarea lor conștientă și nemijlocită la fundamentarea, adoptarea și înfăptuirea schimbării globale.”

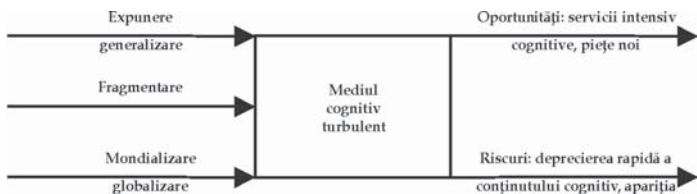
Al. King și B. Schneider: Raportul Clubului de la Roma intitulat *Prima revoluție globală*

vor pune în evidență o relație inedită între progresul tehnic și cel social-economic. Cum în **economia informațională, valoarea se amplifică prin cunoaștere**, se poate deduce că **teoria valorii bazată pe muncă va ceda locul alteia predominantă de realizări inedite și de atitudine prospectivă**. Specialiștii în domeniu sunt unanimi în a susține că tranziția de la societatea industrială la **societatea cunoașterii** (sau informațională) antrenează o serie de transformări în mentalitatea și în acțiunea colectivă, dintre care cele mai semnificative sunt:

- Inovațiile și invențiile din electronică **accelerează ritmul schimbărilor** în toate domeniile de activitate;
- Robotizarea și informatizarea producției de bunuri și de servicii **disponibilizează o mare parte a resurselor umane** din activitățile tradiționale, punându-se acut problema reconversiei și a folosirii lor în alte segmente ale creației materiale și spirituale, ca alternativă la diminuarea nemulțumirilor și, implicit, la amplificarea tensiunilor sociale;
- **Modificarea radicală a procesului de formare profesională**, în care instrucția permanentă și la distanță asigurată de megauniversități va deveni preponderantă;

• **Adevărul, frumosul, binele devin realități induse**, facilitând interogația filosofico-existențială și, deci, autoînstruirea și mobilitatea profesională.

Este de domeniul evidenței că, în mileniul în care abia am pătruns, cultura și știința nu pot progresa în afara interacțiunii cu economia, politica, filosofia ori etica, accentuând dominația socialului asupra particularului, a sincronismului asupra istoricismului, în care construcția cognitivă devansează reproducerea. Pentru a se asigura **eficiența acțiunii sociale** însă, este vital ca motivația cercetătorilor și a decidenților să devină automotivată celor chemați să înfăptuiască obiectivele preconizate și acceptate. Un proces rațional și logic, ce poate fi operațional doar dacă are la bază armonizarea aspirațiilor, intereselor și opțiunilor cvasigenerale, prefigurând apariția și generalizarea **societății și a managementului cunoașterii** (fig.2), centrate pe rafinamentul demersului intelectual original, mai presus de globalizarea sau competiția politică, economică, socială, culturală.

- Fig. 2 -

Într-o economie organizațională – interconectată și integrată – fie ea **tranzacțională ori relațională**, activitatea agenților economici, privați și publici, nu se mai află în conflict cu societatea. Dimpotrivă, aceasta din urmă este obligată să se implice în eliminarea eventualelor semne de ostilitate prin fundamentarea și aplicarea legislației capabilă să facă mai prietenos mediul de afaceri, în plan intern și internațional. Rolul persuasiv în această direcție revine cadrului instituțional, mai concret spus aparținând la organisme și organizații multilaterale, cu drepturi și obligații consensuale.

În consecință, este de așteptat ca demersul clasic unanim acceptat: deducție – previziune (modelele și simulare) planificare – rezultate să cedeze definitiv în favoarea **demersului proactiv**, având forma **intuiție – obiective – modelele și simulare – planificare – reacție**.

1. Ordinea și haosul sau dezordinea, fenomene specifice schimbării

Ordinea și haosul fac parte din categoria problemelor filosofice, istorice, politice, sociologice, economice asupra cărora cercetătorii revin mereu, fără a se fi ajuns la răspunsuri definitive, satisfăcătoare. Un singur lucru este cert, și anume că, **schimbarea**, indiferent în orice domeniu s-ar manifesta, **este însoțită de o anumită dezordine temporară**, declanșată de procesul înlocuirii vechilor structuri cu altele calitative noi, mai eficiente și, pe cât posibil, mai echitabile. De aceea, nu mai surprinde pe nimeni insistența cu care oamenii de specialitate, incluzând aici și politicienii, examinează în momentul de față concepția precum **ordinea și haosul economic**, ca suport al evoluțiilor politice și sociale contemporane, aflate, la rândul lor, sub impactul a numeroase influențe și presiuni, sincope, interpretări, mai mult sau mai puțin nuanțate. Pornind de la adevărul că ordinea economică acoperă doar un segment al realităților întâlnite în universul natural, social, politic, juridic etc., germanul Heinz Lampert susține că ordinea economică exprimă **totalitatea reglementărilor în vigoare pentru suprastructura organizatorică a economiei naționale și a instituțiilor responsabile pentru administrație, impozitare și configurația economică**. Din câte se observă, apar două sensuri, unul **descriptiv**, referitor la realitatea **legislației economice**, și altul **prescriptiv**, care vizează valoarea sau ideea de **ordine dorită**, spre care se tinde, ca reprezentare ideală, ca model pentru grupurile și comunitățile sociale. În opinia sa, demersul trebuie să rezolve cel puțin trei probleme întâlnite în orice societate umană, mai presus de complexitatea și de nivelul dezvoltării acesteia: asigurarea funcționării normale a economiei, coordonarea eficientă a activității desfășurate și înfăptuirea obiectivelor social-politice sau de altă natură prestabilite.

Din punctul nostru de vedere, cercetătorii români Alexandru Tașnadi și Claudiu Doltu au oferit o definiție mult mai precisă și mai completă, respectiv, noțiunea de **ordine economică este indisolubil legată de ordinea globală a societății**, fiind constituită din totalitatea instituțiilor și a normativelor referitoare la dotările economice și la comportamentele neapărat de natură economică, și contribuind la reglementarea relațiilor dintre componentele economiei naționale – gospodării, agenți economici și comerciali, instituții financiare și bancare, interne și externe; sarcinile ordinii economice sunt constituirea și asigurarea funcționalității economiei, conducerea optimă a procesului economic în cadrul sistemului obiectivelor economice și extraeconomice ale societății, ca

uman”, induce un efect de antrenare complex, teoretic și practic deopotrivă, permițând valorificarea optimă a resurselor disponibile cu nevoile fundamentale, reale ale populației, cu criteriile eficienței economice, tehnologice și ecologice. Din punct de vedere strict semantic, **cunoașterea** reprezintă procesul în cadrul căruia observatorul sau cercetătorul își formează anumite imagini, concepții și teorii despre realitatea înconjurătoare, dar și despre el însuși, cu ajutorul unor instrumente specifice de acțiune practică. Este vorba de un demers amplu și complex realizat gradual, de la perceperea fenomenului până la esența acestuia, oferind o „radiografie” aproximativă a realității explorate, din natură ori din societate. În funcție de concordanța sau nu cu faptele empirice (realitatea), adevărul căutat poate fi fals sau nu, de unde și necesitatea de a se apela la un **sistem de principii și de norme metodologice** riguroase și concrete, în măsură să asigure conversia sistemului teoretic, respectiv setul de legi, teorii și concepțe aflate în raporturi de interdependență, într-o metodologie adecvată domeniului explorat. Astfel, în timp ce **teoria**, ideea presupune abstragerea și izolarea aspectelor studiate, ca părți componente intrinseci ale fenomenelor (proceselor) reale, **metodologia** vizează ansamblul demersului cunoașterii, evidențind direcția și traseele de mărșă pentru a se ajunge la adevăr sau la cunoștințe noi, relevante. Evaluate din perspectiva teoriei generale a sistemelor, metoda și metodologia își dezvăluie alcătuirea pe **trei niveluri** distincte, și anume: de **maximă generalitate**, aplicabilă în toate domeniile de activitate; de **graniță**, comună mai multor științe particulare (metoda experimentală, calculul statistic ș.a.); **specifice**, diferite de la o disciplină la alta.

Desigur, între **cunoașterea științifică și cunoașterea comună** există anumite diferențe, sesizabile în mai multe planuri. În primul rând, al **forme**, potrivit căruia cercetarea științifică se caracterizează și circula, în principal, sub forma teoriilor ce explică fenomenele analizate, permițând prevăderea acestora, iar cercetarea comună deschide un câmp eterogen de cunoștințe aplicative, practice dezvoltate în procesul muncii oarecum spontan, sub forma nevoilor sau trebuințelor. În al doilea rând, al **metodologiei**, din care rezultă că cercetarea are o perspectivă metodologică astfel încât evidențiază proprietățile calitative ale fenomenelor și ale conexiunilor dintre acestea, posibil de înregistrat, clasificat și măsurat, iar cercetarea comună nu ajunge la adevăruri riguroase și controlabile. În al treilea rând, al **procedelor de verificare a ipotezelor**, de unde deducem că cercetarea științifică dispune de criterii și teste complexe de verificare a adevărurilor, cu mare capacitate predictivă, iar cercetarea comună se bazează doar pe încercare, ca singură modalitate de verificare a ipotezelor. În al patrulea rând al **limbajului**, care evidențiază că cercetarea științifică utilizează un limbaj specializat și simbolic, având un înalt grad de abstracție, diferențiat de la o știință la alta, diferit de limbajul obișnuit al cercetării comune. Se cuvine făcută precizarea că, de regulă, cunoașterea științifică se realizează la două niveluri aflate în conexiune directă, respectiv **cunoașterea empirică**, adică **reflectarea obiectelor și fenomenelor (proceselor) studiate sub formă de observații**, observarea și descrierea faptelor și datelor examinate, structurate în senzații, percepții și reprezentări, precum și **cunoașterea teoretică**, formă superioară a gândirii abstracte care facilitează descoperirea adevărului cu ajutorul analizei și sintezei, al inducției și deducției. Cu alte cuvinte, teoria trebuie să satisfacă anumite cerințe, printre care **coerența logică** (enunțurile teoretice să se afe în stare de compatibilitate reciprocă), **deductibilitatea** (enunțurile să decurgă logic unul după altul), **completitudinea** sau saturația (enunțurile să acopere integral domeniul studiat, identificând relațiile esențiale dintre fenomene sau procese) și să fie **verificabilă**, adică teoria să-și găsească un corespondent în practică (fig. 3).

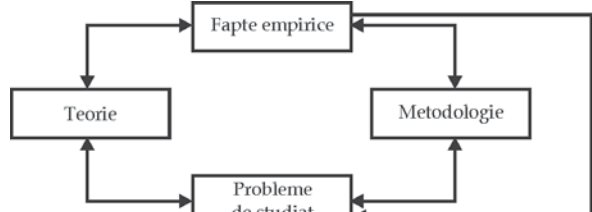

Fig. 3

În opinia noastră, și nu numai, cunoașterea științifică include învățarea și asimilarea sistematică prin forme moderne, începând cu școala și continuând cu pregătirea permanentă, contribuind la realizarea și promovarea progresului general (fig. 4).

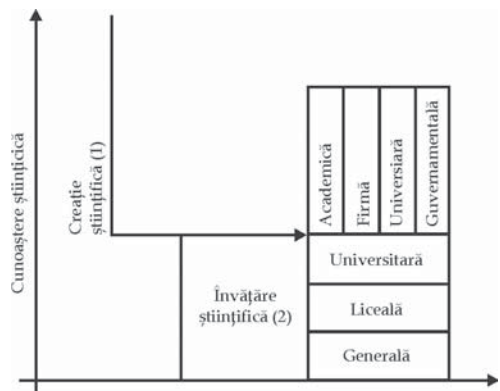

Fig. 4.

Recunoaștem sau nu, lumea s-a schimbat atât de mult în ultimele decenii, încât generațiile actuale și viitoare au nevoie de informații relevante, în măsură să le asigure integrarea profesională și socială fără socuri majore, atât de traumatizante. Sunt semnificative, în acest context, concluziile studiilor elaborate recent în țări cu vechi și remarcabile tradiții și performanțe în domeniu, cum sunt Anglia, Franța, Germania, Japonia, S.U.A. ș.a., în care se subliniază pregnant că stilul de predare – mult prea scolastic și enciclopedic – și modalitatea clasică de evaluare și examinare ca indicator al nivelului de cunoștințe sunt depășite, plândând convingător în favoarea afirmației că tinerii, în general, și absolvenții învățământului universitar, în special, trebuie sprijiniți să-și dezvolte imaginația și simțul practic. Mai mult decât atât, marea majoritate a tinerilor se îndreaptă spre studii precum afacerile, dreptul, contabilitatea, designul, mass-media, mediul înconjurător, turismul și managementul, în care cercetările prospective dețin o pondere deosebit de importantă. În același timp, tot mai mulți specialiști în sociologie au ajuns la concluzia că, în prezent, școala are datoria de a surmonta decăderea valorilor spirituale și morale de care se fac vinovate perioadele de tranziție și familia. În țara noastră, regenerarea și progresul pot deveni efective – susțin analiștii – prin biserică și școală, instituții ce se bucură încă de mare prestigiu, de unde concluzia explicită că cercetările prospective trebuie să contribuie la formarea și dezvoltarea personalității umane.

Într-o Europă integrată și competitivă, pregătită să facă față concurenței externe tot mai acerbe, șansa României și, în general, a țărilor mici și mijlocii, consistă în **cunoaștere și competență, bazate pe cultură și valori, pe riscuri calculate**, asumate de clasa politică și de societatea civilă pentru fundamentarea și proiectarea **dezvoltării durabile** sau sustenabile nu numai în funcție de criteriul ecologic, ci și de acela al echității și al eticii sociale, la fel de important. Din câte se poate intui, cunoașterea, cel mai important miracol al universului uman – cum sublinia metaforic K.R. Popper –, modifică din temelii societatea. În sensul că devine cea mai eficientă resursă economică în producția de bunuri și produse solicitate de piață, dar și o marfă sui-generis ce poate fi valorificată de sinestător, sub forma rezultatelor cercetării-dezvoltării (cunoștințe, experiență, informații de piață), consultanței și formării profesionale. Pentru a se atinge acest tel însă, este nevoie de **învățare continuă și de cariere multiple**, întrucât producerea și utilizarea noilor cunoștințe presupune reconversia permanentă și respectarea diversității culturale. Cercetările arată că informația fără educație nu poate avea valoare semnificativă, motiv pentru care strategia națională de dezvoltare economică a României pe termen mediu, rezultat al unui larg consens al spectrului politic, vizează „atenuarea și eliminarea treptată a decalajelor față de țările avansate, modernizarea României, în pas cu exigențele tranziției spre o economie cultural-informațională în care capitalul educațional să reprezinte cheia de boltă a dezvoltării economice și sociale”. De fapt, nu ne aflăm în fața unei opțiuni, ci a condiției de a supraviețui ca națiune într-o lume globală, care impune redefinirea relațiilor dintre țări, organizații și tehnologii, precum și trecerea de la abordarea cantitativă la alta nouă, calitativă, facilitată de tehnica informațională ce transformă semnificativ mediul economic și social.

Televiziunea *România de Mâine*
post național, universitar și cultural

- De luni până joi, la orele 21, emisiunea **Academica** (personalități ale științei și culturii dezbat probleme la ordinea zilei, de larg interes cetățenesc)
- De luni până vineri, la orele 16, preluare **Deutsche Welle** (informații, reportaje, comentarii ș.a.)

Programul
Televiziunii *România de Mâine* (tvRM)

LUNI
2 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Cum să începem o afacere?** (6) (film documentar)
- 10:30 **Club folk.** Emisiune de Mircea Bodolan (r)
- 11:30 **Film artistic românesc.** *Angela merge mai departe* – prefață cu Dorina Lazăr (în dialog cu Marina Roman Boiangiu)
- 13:00 **Patrimoniul cultural al umanității.** *Avila*
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:10 **Film serial** *Maria Antoaneta*, ep.4 – *Flagelul francezilor*
- 15:45 **Program muzical.** *Pe strune de jambal* – Adrian Moise.
Realizator: Dumitru Cucu
- 16:00 Preluare **Deutsche Welle.** *Jurnal european*
- 16:30 **Not yet but soon** (limba engleză pentru începători).
Realizator: Doru Enache
- 17:00 **Ferestre spre Europa (I)** (film documentar)
- 17:30 **Muzică populară.** *Cântă Nicolae Mihai – Gruia.*
Realizator: Theodora Popescu
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Curier juridic**
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Ora melomanului.** *Farmecul operetei.*
Emisiune de Dumitru Cucu
- 20:00 **Dincolo de arenă.** *Handbalul românesc: trecut și viitor.*
Emisiune în direct, de Mugur Popovici
- 21:00 **Academica: Cultură fără tranziție. Salvați filmul documentar.** Realizator: Marina Roman Boiangiu
- 22:00 **Presa pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
- 22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune în direct de George Nicolau
- 23:50 **24 de ore**
- 00:20 Program nocturn
- 02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
- 05:00 Program nocturn

MARȚI
3 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Cum să începem o afacere?** (7) (film documentar)
- 10:30 **Academica: Cultură fără tranziție. Salvați filmul documentar.** Realizator: Marina Roman Boiangiu (r)
- 11:30 **Film artistic.** *Ducesa de Langeais* (Franța)
- 13:00 **Patrimoniul cultural al umanității.** *Santiago de Compostela*
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:10 **Film documentar.** *Ventura...zis Lino*
- 15:35 **Întâlnire cu folclorul.** Emisiune de Theodora Popescu
- 16:00 Preluare **Deutsche Welle.** *Mâine este astăzi – magazin științific*
- 16:30 **Repere românești.** Emisiune de Silvia Frimu (r)
- 17:00 **Magazin cultural britanic (I)** (film documentar)
- 17:30 **Videoteca muzicii populare.** „*Mureșule plai cu flori*” – Petre Săbădeanu. Realizator: Dumitru Cucu
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Curier juridic**
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Enescu la răspântie de vremi** (film documentar)
- 20:00 **Fairplay.** *Echipa națională de fotbal a României spre Campionatul Mondial din 2006.* Talk-show pe probleme de actualitate ale sportului. Realizator: Mugur Popovici
- 21:00 **Academica: Problemele reorganizării structurilor învățământului universitar.**
Realizatori: prof.univ.dr. Nicolae Radu și Ilie Ciurescu
- 22:00 **Presa pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
- 22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune în direct de George Nicolau
- 23:50 **24 de ore**
- 00:20 Program nocturn
- 02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
- 05:00 Program nocturn

MIERCURI
4 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Cum să începem o afacere?** (8) (film documentar)
- 10:30 **Academica: Problemele reorganizării structurilor învățământului universitar.**
Realizatori: prof.univ.dr. Nicolae Radu și Ilie Ciurescu (r)
- 11:30 **Film artistic românesc.** *Dincolo de pod* – prefață cu Silvia Kerim (în dialog cu Ion Bucheru)
- 13:30 **Videoteca muzicii populare. Soliști:** *Vasile Zidaru, Ileana Matus, Ion Conea și Elena Roizen.*
Realizator: Dumitru Cucu
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:10 **Film artistic.** *Mont Oriol (partea I)* (Franța)
- 16:00 Preluare **Deutsche Welle.** *Mâine este astăzi – magazin științific*
- 16:30 **Lumea de mâine. Societatea viitorului?**
Realizator: Alexandru Mironov
- 17:30 **Vorbiți, scrieți românește!** Emisiune de Valeriu Marinescu
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Curier juridic**
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Ani de liceu. Cu...și despre elevii Liceului „Ion Neculce”.**
Realizatori: Alina Motoc și Mugur Popovici
- 20:00 **Repere românești.** Emisiune de Silvia Frimu
- 20:30 **Gala muzicii culte. Recital extraordinar de pian: Andrea Bacchetti – Italia.** Emisiune de Mihai Dărie
- 21:00 **Academica: România în lume.** Emisiune în direct, de Nicolae Mărdari
- 22:00 **Presa pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
- 22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune în direct de George Nicolau
- 23:50 **24 de ore**
- 00:20 Program nocturn
- 02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
- 05:00 Program nocturn

JOI
5 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Cum să începem o afacere?** (9) (film documentar)
- 10:30 **Academica: România în lume.** Emisiune de Nicolae Mărdari (r)
- 11:30 **Film artistic.** *Punere sub interdicție* (Franța)
- 13:00 **Patrimoniul cultural al umanității.** *Sevilia*
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:10 **Film artistic.** *Mont Oriol (partea a II-a)* (Franța)
- 15:45 **Poezia după gratii – Radu Gyr** (film documentar)
- 16:00 Preluare **Deutsche Welle.** *Mâine este astăzi – magazin științific*
- 16:30 **Economia pentru toți. Gospodărirea apelor.**
Emisiune de conf.univ.dr. Mariana Baicu
- 17:30 **Întâlnire cu folclorul. Soliști:** *Victor Buștean (vioară), Ileana Leonte, Maria Șalaru, Ileana Domuța – Mastan, Maria Ghinea, Maria Costin – Murgoci.*
Emisiune de Theodora Popescu
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Curier juridic**
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Film documentar cinematografic.** *Inca – Imperiul de aur* (Franța)
- 20:00 **Granada** (film documentar)
- 21:00 **Academica. Economia în anul 2004.**
Realizator: conf.univ.dr. Eugen Ghiorghiță
- 22:00 **Presa pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
- 22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune în direct de George Nicolau
- 23:50 **24 de ore**
- 00:20 Program nocturn
- 02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
- 05:00 Program nocturn

VINERI
6 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Cum să începem o afacere?** (10) (film documentar)
- 10:30 **Economia pentru toți. Gospodărirea apelor.**
Emisiune de conf.univ.dr. Mariana Baicu (r)
- 11:30 **Film artistic românesc. Prin cenușa imperiului** – prefață cu regizorul Andrei Blaier (în dialog cu Marina Roman Boiangiu)
- 13:30 **Cafe – concert.** cu Stelian Ungureanu.
Realizator: Dumitru Cucu
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:10 **Film documentar. Vizitatorii de la Croisette** (Franța)
- 15:10 **Program muzical. Recital de vioară, Dan Mihai Ilea.**
Realizator: Dumitru Cucu
- 16:00 Preluare **Deutsche Welle. Arte 21**
- 16:30 **Forum IT. „Arhivele digitale”.**
Emisiune în direct de Cătălin Grosu
- 17:30 **Întâlnire cu folclorul. Soliști:** *Maria Dragomiroiu, Radu Ciordăș, Mioara Velicu.*
Emisiune de Theodora Popescu
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Deschide cartea.** Emisiune de Alexandru Mironov
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Poluarea și protecția mediului.**
Emisiune de Constantin Pîntilie
- 20:00 **Viața de student în campusul Universității Spiru Haret. Sesiunea de examene la Universitatea Spiru Haret.**
Emisiune de Alina Motoc și Mugur Popovici
- 21:00 **Codul fiscal 2004 (II).**
- 22:00 **Presa pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
- 22:30 **Îți mai aduci aminte, doamnă? Recital Mioara Velicu.**
Emisiune de Ionela Prodan (r)
- 23:30 **Calonianul - Chipuri de lut** (film documentar)
- 23:50 **24 de ore**
- 00:20 Program nocturn

SÂMBĂȚĂ
7 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
- 10:00 **Vorbiți, scrieți românește!**
Emisiune de Valeriu Marinescu (r)
- 10:30 **De pe plaiuri românești. Interpreți:** *Veta Biriș, Gheorghe Roșoga, Laura Lavric.*
Realizator: Theodora Popescu
- 11:00 **Școala de sâmbătă. „Tele-elev, tele-profesor...tele-părinte?”.**
Emisiune de Cătălin Grosu
- 12:00 **Agricultura, încotro? Protecția plantelor (II).**
Emisiune în direct, de prof.univ.dr. Constantin Pîntilie
- 13:00 **Lumea de mâine. Societatea viitorului?**
Realizator: Alexandru Mironov (r)

- 14:00 **Cinepanorama.** Emisiune de Eugen Atanasiu
- 15:00 **Societate și cultură. De vorbă cu Dan Hăulică.**
Realizator: Valeriu Răpeanu
- 16:00 **Caleidoscop.** Emisiune de Ion Bucheru
- 17:00 **Trăiește-ți arta! Cultura română în lume.**
Invitat: prof.univ.dr. Mihai Zamfir.
Emisiune de Marina Roman – Boiangiu
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Deschide cartea.** Emisiune de Alexandru Mironov
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **O melodie pentru fiecare. Mozaic muzical.**
Emisiune de Dumitru Cucu
- 19:30 **Ion Nicodim – trecătorul pământului** (film documentar)
- 20:00 **Gala muzicii culte. Concertul orchestrei inginerilor – dirijor A. Iliescu.** Emisiune de Mihai Dărie
- 21:00 **Film artistic românesc. Învingătorul** – prefață cu regizorul Tudor Mărăscu (în dialog cu Ion Bucheru)
- 22:30 **Café – concert.** Emisiune de Dumitru Cucu
- 23:00 **Autostar.** Emisiune de Gavrilă Inoan
- 23:30 **Săptămâna externă**
- 00:00 **Muzică populară. Cântă Maria Dragomiroiu și Ioan Bocșa.**
Emisiune de Theodora Popescu
- 00:30 Program nocturn

DUMINICĂ
8 februarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
- 9:00 **Credință și viață.** Emisiune de Sorin Bejan
- 10:00 **Planeta copilor.** Emisiune de Ștefan Iordache și Mihaela Matei
- 11:00 **SOS glandele endocrine**
- 12:00 **Agricultura, încotro? Protecția plantelor (II).**
Emisiune de prof.univ.dr. Constantin Pîntilie (r)
- 13:00 **Week-end magazin**
- 16:00 **Club folk.** Emisiune de Mircea Bodolan
- 17:00 **Club internațional.** Emisiune de Ioana Nitobe
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Cafeneaua literară artistică.** În dialog scriitoarei: Nicolae Dan Frunteală și Corneliu Leu. Emisiune de Vlad Leu
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Teleenciclopedia valorilor românești. •George Enescu; •Gheorghe Lazăr; •Cărturarul de Avrigh; •Holde.**
Realizator: Ion Bucheru
- 20:00 **Cântecul și casa lui. Soliști:** *Petre Săbădeanu, Maria Dragomiroiu, Elena Merișoreanu.*
Emisiune de Ionela Prodan
- 21:00 **Film serial: Arsene Lupin**, ep. 11 – *Inelele lui Cagliostro* (Franța)
- 22:00 **Program muzical. Liana Lungu în recital.**
Realizator: Dumitru Cucu
- 22:30 **Forum IT. „Arhivele digitale”.**
Emisiune realizată de Cătălin Grosu (r)
- 23:30 **Săptămâna internă**
- 00:00 **Giuvaieruri ale muzicii populare cu Vasilica Dinu și Mitrău Crețu.** Realizator Theodora Popescu
- 00:30 Program nocturn

Opinia
națională

Telefoane:
410.39.11 și
410.39.13,
interioare:
116, 122, 105
Fax:
411.33.84

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ ESTE EDITATĂ
DE FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MÂINE.

Instituție social - umanistă de cultură, știință și învățământ
Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.
Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol - B.C.R. – Sucursala Unirea.

ISSN 1221-4019

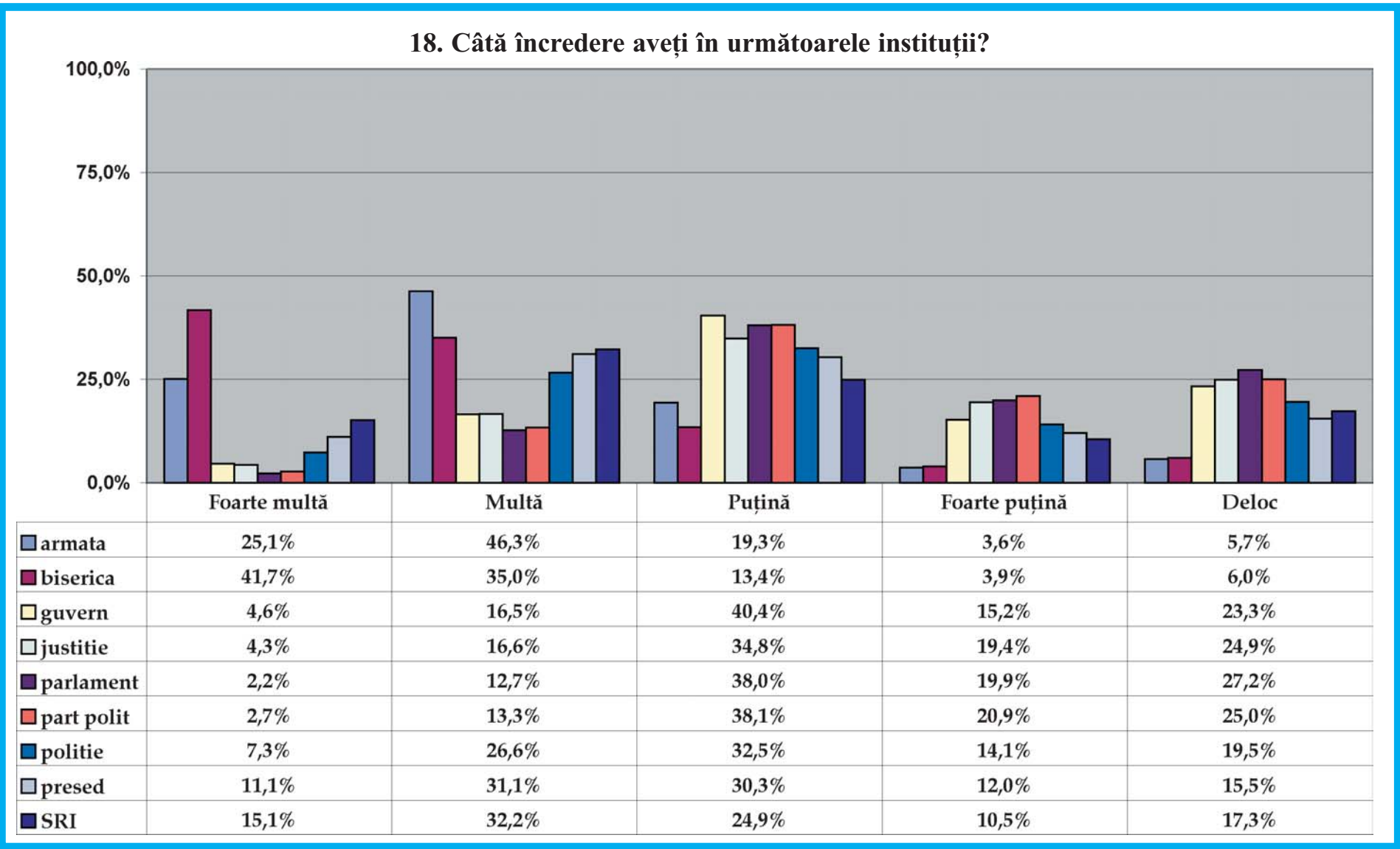
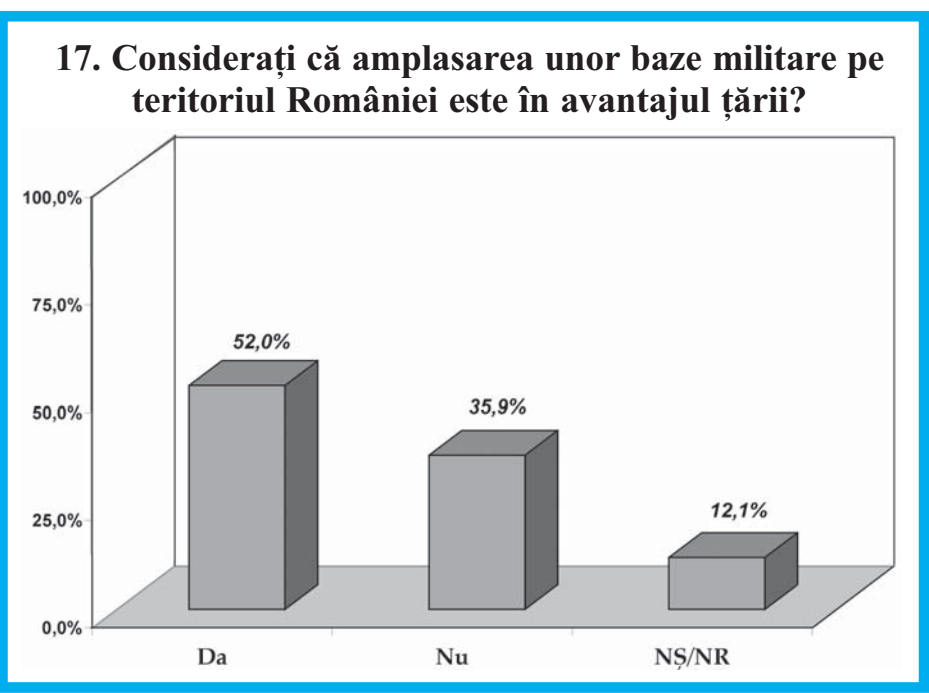
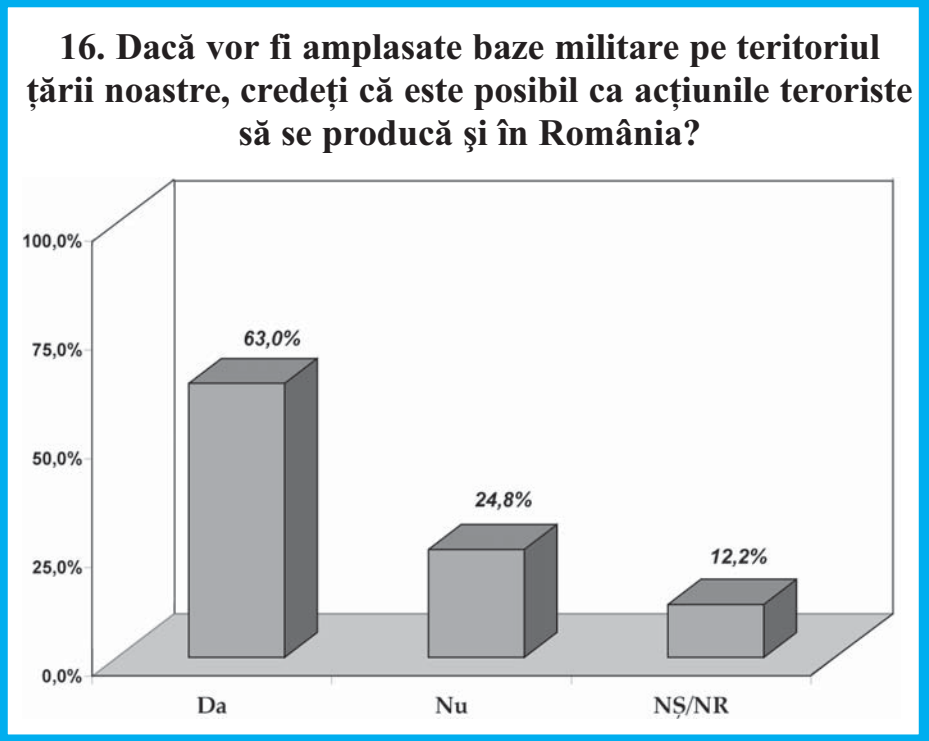
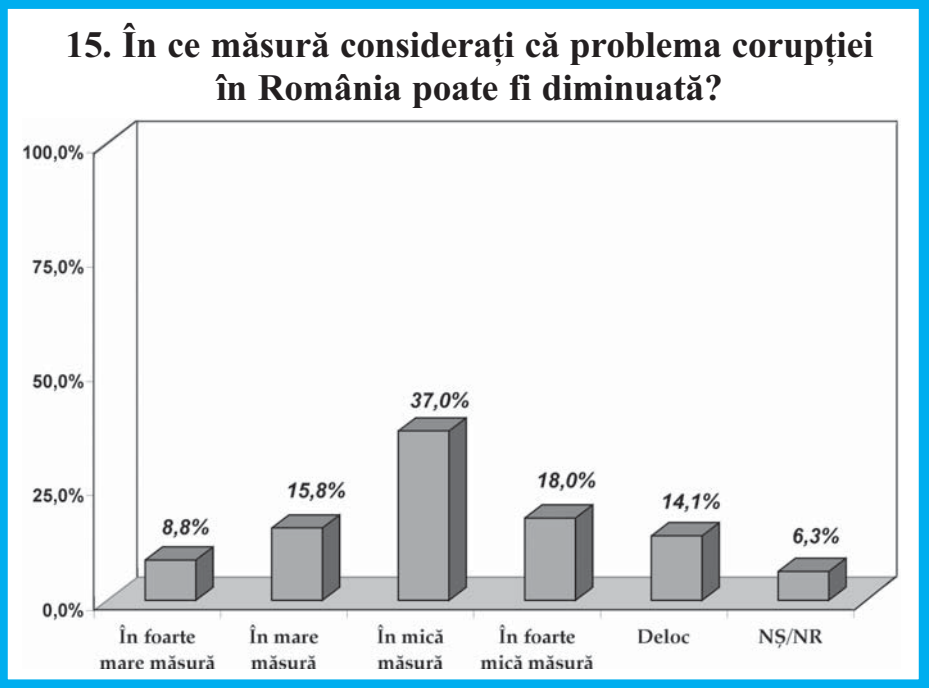
Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA
FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

Publicația OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

SONDAJ DE OPINIE

efectuat de Institutul de Sociologie și Opinie Publică al Fundației *România de Măine*

Continuare din pag.5

Studentii de la Facultatea de Sociologie-Psihologie care primesc burse și diplome de merit în anul școlar 2003-2004, pentru rezultatele obținute la învățătură în anul școlar anterior

Burse categoria A
1. Dumitrescu V. Elena Lizica - *anul al II-lea, media 9,60*
2. Licuță V. Lorena - *anul al II-lea, media 9,60*
3. Panpu (Iachimov) N. Virginia Florența - *anul al II-lea, media 9,56*
4. Pelcaru S.D. Ioana Laura - *anul al II-lea, media 9,87*
5. Timpuriu T. Aurelia - *anul al II-lea, media 9,50*
6. Tăbăcaru I. Adina - *anul al III-lea, media 9,68*
7. Chivu (Margină) V. Anișoara - *anul al IV-lea, media 9,75*
8. Dumitrescu (Ioniță) C. Mihaela Violeta - *anul al IV-lea, media 9,68*
9. Iovănescu P.P. Gabriela Elisa - *anul al IV-lea, media 9,62*
10. Neacșu L. Andreea Roxana - *anul al IV-lea, media 9,81*
11. Popa I. Mihaela - *anul al IV-lea, media 9,75*
12. Sandu N. Elena - *anul al IV-lea, media 9,50*

Burse categoria B
1. Doka St. Ștefania Vilhelmina - *anul al II-lea, media 9,06*
2. Onose D. Andreea Gabriela - *anul al II-lea, media 9,43*
3. Radu D. Irina Virginia - *anul al II-lea, media 9,26*
4. Teculescu (Vancea) C. Raluca Monica - *anul al II-lea, media 9,37*
5. Tufan (Ionescu) I. Mirela Alina - *anul al II-lea, media 9,20*
6. Dicu D. Maria Loredana - *anul al III-lea, media 9,05*
7. Dimoftache (Dolea) C. Simona Elena - *anul al III-lea, media 9,11*
8. Dragomir D. Mărguța Cristiana - *anul al III-lea, media 9,22*
9. Iani (Garofi) S. Tanța - *anul al III-lea, media 9,00*
10. Neacșu I. Carmen Ionica - *anul al III-lea, media 9,00*
11. Bănică M. Ioana Raluca Veronica - *anul al IV-lea, media 9,43*
12. Bogdan (Palaghia) V. Rita - *anul al IV-lea, media 9,00*
13. Culea V. Elena Liliana - *anul al IV-lea, media 9,12*
14. Duțu E. Cerasela Anișoara - *anul al IV-lea, media 9,00*
15. Hoancă C. Marilena - *anul al IV-lea, media 9,18*
16. Năluca Șt. Camelia - *anul al IV-lea, media 9,31*
17. Niculescu-Dincă V. Roxana - *anul al IV-lea, media 9,12*
18. Podeanu E. Andreea Florentina - *anul al IV-lea, media 9,37*
19. Stoescu (Stănescu) C. Carmen Mihaela - *anul al IV-lea, media 9,43*
20. Stoica D. Claudia Georgiana - *anul al IV-lea, media 9,25*

La Facultatea de Sociologie-Psihologie

În viața Universității *Spiru Haret* există momente cu o încălțură specială, care definesc calitatea actului instructiv-educativ, punând în evidență modalitățile prin care aici sunt realmente încurajate valorile, este stimulată vocația competițională a studenților. Din această perspectivă, sistemul de acordare a Diplomelor pentru Burse de Merit studenților care au obținut cele mai bune rezultate în pregătirea pentru cariera profesională atrage în această competiție cu sine pe toți cei care-și propun să demonstreze că se pot autodepăși, care cred în potențialul lor intelectual și luptă să-l pună în valoare cât mai onorabil și – de ce nu – și profitabil. Acest sistem, clădit pe criteriul calității pregătirii este structurat pe două categorii distincte de burse: A, care se acordă studenților ce au obținut medii de peste 9,50, echivalentul a două rate (II și III) din taxă și B, celor care au note de peste 9, valoarea ratei a doua din taxă. Și, în mod consecvent, devenind tradiție, în fiecare an, Fundația *România de Măine* acordă studenților Universității *Spiru Haret* Diplome pentru Burse de Merit, în anul universitar 2002-2003 acest efort financiar fiind de 2,5 miliarde de lei, dublu față de anul precedent universitar, urmând ca în anul universitar 2003-2004 să depășească 3 miliarde de lei.

La *Facultatea de Sociologie-Psihologie*, în modernul său amfiteatru, într-o ambianță de autentică sărbătoare a avut loc, vineri 23 ianuarie, ceremonia de înmânare a diplomelor, sărbătoare nu numai a studenților care au fost distinși cu Diplome pentru Burse de Merit, dar și a profesorilor care i-au ajutat să parcurgă drumul până la acest prag al pregătirii.

De fapt, aici, ca și la toate celelalte facultăți ale Universității *Spiru Haret*, stimularea spiritului de competiție și de creativitate al studenților cunoaște un registru întreg de facilități, pe cât de atractiv, pe atât de eficient. Oferta bogată de cursuri tipărite acoperă majoritatea disciplinelor cu manuale de profil la prețuri accesibile (o reducere de 30% din prețul cărții) pentru lucrările publicate la Editura Fundației *România de Măine*, promovarea unui sistem complex de sprijin ce include, de pildă, taxe minime în raport cu cele practicate la alte universități.

O specializare profundă se realizează în domeniile laboratoare pentru disciplinele care includ formarea unor deprinderi practice de testare psihologică, de psihologie experimentală, de informatică, modulul psiho-pedagogic reprezentând o altă oportunitate pentru studenții care își propun să-l urmeze, obținând în afara diplomei de specialitate pentru profilul sociologie-psihologie și un certificat de profesor în învățământul preuniversitar.

În mod aparte, în perfecționarea pregătirii lor, în dezvoltarea spiritului de competitivitate, studenții de la *Facultatea de Sociologie-Psihologie* beneficiază de existența Departamentului Universitar de

Psihologie-Sociologie Aplicată, o unitate de cercetare, singura de acest fel din țară, care le oferă șansa de a presta activități retribuite, în ceea ce privește serviciile de consiliere educațională și vocațională, de psihoterapie, de plasament etc.

Deschizând ceremonia de înmânare a Diplomelor pentru Burse de Merit studenților merituoiși, prof. univ. dr. Mihaela MINULESCU, decanul Facultății de Sociologie-Psihologie, a remarcat acest adevăr semnificativ, potrivit căruia facultatea le oferă condiții optime pentru a dobândi rezultate deosebite.

„Această zi este importantă pentru *Facultatea de Sociologie-Psihologie* – a subliniat în elevatul său cuvânt. Este acea zi din anul universitar în care și-a sărbătorit învingătorii, pe aceia dintre studenți pentru care *a ști* nu înseamnă a învăța pe dinafară, sau din când în când, sau la întâmplare. Pe cei care învățând au descoperit pe cont propriu că darul cel mai de preț al ființei umane, dar pe care ți-l poți cultiva singur, este *libertatea*. *Ești liber* când ești informat, când ești pregătit și poți preîntâmpina și rezolva în mod competent problemele pe care ți le pune viața. *Ești liber* când trăiești în prezent, în interiorul realității, și nu proiectând mereu pe viitor rezolvarea a ceea ce ai de dus până la capăt acum și aici. Când pământenii prea grăbiți să ajungă la darurile zeilor au deschis Cutia Pandorei, darurile nemuncite s-au risipit și le-a rămas unul singur *speranța*. Iar speranța, la rândul ei nemuncită, nu-ți poate asigura victoria în lupta cu viața. Libertatea de a fi om întreg și puternic, a te cultiva și a nu te lăsa dus de tâvălugul aparențelor și a decide pentru tine însuși este darul uman autentic pentru că este singurul care poate transforma speranțele de viitor în certitudini! Le mulțumesc acestor 32 de studenți străluciți, care au înțeles că darul cel mai de preț este libertatea și pentru această libertate personală și-au asumat în mod responsabil destinul profesional. Le mulțumesc acestor studenți cu atât mai mult cu cât între studentele din anii III și IV care au luat această Diplomă pentru Bursa de Merit există și persoane care, de-a lungul mai multor ani, au persistat în eforturile de a se cultiva și a-și defini demnitatea proprie învățând”.

Subliniind că profesorii se bucură de fiecare dată când au ocazia să certifice prin calificative maxime pregătirea studenților, prof. univ. dr. Mihaela MINULESCU, a trecut la decernarea diplomelor. În aplauzele colegilor lor, ale dascălilor, premiații au urcat podiumul laureaților. După obișnuita poză de grup, în facultate s-a așternut o altă atmosferă-sobră, de concentrare, de așteptare, cu vădită emoție, a subiectelor pentru examene, întrucât sesiunea nu s-a încheiat. Iar competiția pentru cucerirea unor rezultate superioare se desfășoară inclusiv în acest spațiu academic.

Adela DEAC

La Facultatea de Drept

Oricine a participat la desfășurarea sesiunilor de comunicări științifice sau la susținerea lucrărilor de licență ale studenților Facultății de Drept are imaginea vie a remarcabilelor eforturi desfășurate aici pentru pregătirea universitară de calitate. Eforturi din partea întregului corp profesoral, dar și a studenților, în rândul cărora s-a instituit o nobilă emulație, o ardentă pasiune pentru studiul aprofundat, riguros, neîntrerupt. Ciclurile prelegerilor universitare au aici darul de a prezenta imaginea de ansamblu a fiecărei discipline, fluxul în timp al gândirii juridice, cu etape și cu personalități proeminente, dar și o seamă de interogații, de incitații adresate viitorilor juriști încă de pe acum, din perioada pregătirii lor universitare.

Drept urmare, studenții recurg, firesc, la lecturi esențiale și la alte surse de informare fapt în virtutea căruia cei mai mulți frecventează curent marile biblioteci bucureștene, conferințele de profil, dar recurg și la Internet. De pe această bază se organizează ample dezbateri universitare, de la nivelul seminarilor la cel al sesiunilor de comunicări științifice, un fructuos schimb de opinii cu abordări inter și pluridisciplinare în care individualitatea creatoare a studentului se manifestă nestingherit, dar atent îndrumată de profesor.

Din această perspectivă, studenții Facultății de Drept apreciază cum se cuvine inițiativa Fundației *România de Măine* de a accesa burse de merit tuturor celor care, în anul universitar precedent, a obținut medii generale între 9 și 10. Ei văd în această măsură un sprijin material, dar și un stimul spiritual, un factor care le autentifică vocația interogației creatoare, rigorile autoexigenței și ale muncii pasionate. Recenta reuniune festivă, cu prilejul căreia au fost desemnați studenții bursieri în anul universitar 2003-2004 și li s-au înmănat „diplomele de merit”, a dat glas tuturor acestor sentimente și a iradiat, totodată, o stare de spirit generală în favoarea pregătirii de calitate. Cu atât mai mult cu cât, prin cuvântul său, rostit cu prilejul acestei reuniuni, prof.univ.dr. Gheorghe Diaconescu, decanul Facultății de Drept, a evocat o seamă de măsuri, prezente și viitoare, menite să perfecționeze, pe mai departe, întregul proces de activitate universitară, să stimuleze și mai mult pregătirea de calitate a viitorilor juriști, absolvenți ai prestigioasei Universități *Spiru Haret*.

Burse categoria B
1. Ionescu Gh. Doina Evelina - *anul al II-lea, media 9,10*
2. Brăiculescu S. Cristina Lavinia - *anul al III-lea, media 9,42*
3. Șoimu D. Alexandra Raluca - *anul al III-lea, media 9,21*
4. Șercăianu (Cărcăle) Gh. Mihaela Ștefania - *anul al III-lea, media 9,14*
5. Minzicu Gh. Elena Cristina - *anul al III-lea, media 9,07*
6. Mircea Gh. Florentina - *anul al III-lea, media 9,00*
7. Vișânică (Chițu) I. Rodica Mariana - *anul al III-lea, media 9,00*
8. Diaconescu Șt. Oana Adina - *anul al IV-lea, media 9,33*
9. Samoilă M. Al. Cristian Daniel David - *anul al IV-lea, media 9,22*
10. Corocăescu C. Alina - *anul al IV-lea, media 9,11*
11. Gogolan M. Simona Andreea - *anul al IV-lea, media 9,00*

La Facultatea de Marketing și Comerț Exterior

Prin structura curriculumului ei universitar, prin întreaga problematică adusă în fața studenților, *Facultatea de Marketing și Comerț Exterior* ambiționează să anticipeze exigențele integrării României în Uniunea Europeană și să le confere caracter operațional prin însuși personalitatea viitorilor ei absolvenți. Este un orgoliu care-și află deplina justificare în calitatea pregătirii studenților, în capacitatea lor de a efectua cercetări în spirit comparatist, prin care să descopere căi de afirmare a economiei românești pe piața europeană, prezentă, dar mai cu seamă viitoare.

De aici și caracterul în bună parte prospectiv al pregătirii studenților, dar care presupune un amplu spirit de sinteză și de abordare, prin studii, îndeosebi a problemelor economiei românești celor mai complexe, mai dificile. Exigența și antiexigența se manifestă aici la cote superioare, motiv pentru care cei mai buni studenți ai facultății consideră etapa pregătirii universitare un preluu metodologic, etapa esențială de

inițiere în tehnicile de studiu la care vor face un apel neîntrerupt pe parcursul întregii lor activități profesionale. Și sunt foarte mulți studenți care, din această perspectivă, se disting printr-o pregătire de calitate, chiar dacă această realitate nu se regăsește integral în calificativele obținute la cercetările de Marketing sau în activitățile practice de profil. Esențială este disponibilitatea de autodepășire și tocmai la stimularea acesteia a contribuit recenta distribuire a Burselor de Merit, pentru anul 2003-2004, și a diplomelor aferente acestora. Pe bună dreptate, un laureat de acest gen își aprecia succesul nu numai ca pe o recunoaștere oficială a eforturilor depuse, în anul universitar precedent, ci îndeosebi ca pe o datorie morală și, deci, un angajament față de viitor. Un viitor previzibil și, deci, posibil de a fi stăpânit numai și numai pe baza eforturilor necontenite de cunoaștere, de perfecționare a pregătirii profesionale. Un viitor care a și început. El poate fi descifrat din însuși psihologia acestor tineri.

Mihai IORDĂNESCU

Burse categoria A
1. Geangu I.N. Iuliana Petronela - *anul al IV-lea, media 9,80*

Burse categoria B
1. Ivănescu M. Ioana - *anul al III-lea, media 9,06*
2. Chiripuci V. Mihaela Camelia - *anul al IV-lea, media 9,46*
3. Busoi A. Aurelian Gabriel - *anul al IV-lea, media 9,26*